

**Професионални
компетенци и
стандарди :**

***Спрецифични
компетенци на
Гешталт терапевт***

Автори:

Ivana Vidakovic

Jelena Zeleskov - Djoric

Jan Roubal

Daan van Baalen

Gianni Francesetti

Beatrix Wimmer

Вовед во професионалните компетенци и стандардите за квалитет на гешталт терапевтите

Комитетот за ЕАГТ професионалните компетенци и стандарди за квалитет работи на дефинирање на специфичните компетенци на гешталт терапевтите. Следејќи го ЕАП проектот за дефинирање на основните компетенци на психотерапевтот, овој документ ги опишува специфичните компетенци кои го карактеризираат нашиот модалитет. Овој проект започна во 2010 година и сеуште трае. Во моментот групата ја напиша првата верзија која циркулира и е дадена за забелешки од заинтересираните колеги.

Важно е кога се чита овој текст да не се земе како нешто што некој мора да го прави, туку како опис за способностите кои професионален гешталт терапевт треба да ги има, за што е свесен и е способен да реагира доколку е потребен. Не се обидуваме да опишеме идеален профил кој треба да биде почитуван од професионалниот гешталт терапевт туку се обидуваме да опишеме кои компетенци се застапени во оваа професија и модалитет. Не секоја од овие компетенци е од иста важност во секој момент, не се застапени сите во секој момент, некои се во позадина и зависат од контекстот.

Секој гешталт терапевт има различни и индивидуални способности во зависност од сопствената личност во баланс со компетенците. Интеграцијата на оваа посебност е изразена во специфичниот личен терапевтски стил.

Овој профил на компетенци не е сет на вештини кои секогаш треба да бидат присутни. Ова е повеќе како резултат на константен процес на развој на сопствена професионална патека и развој низ своето искуство и континуиран тренинг.

ЕАР, во развојот "основните компетенци", сугерираше диференцијација на три нивоа на компетенци на психотерапевтот:

- **"основни компетенци"**- кои ги опишуваат оние компетенци кои секој психотерапевт ги поседува независно од модалитетот.
- **"специфични компетенци"**- се оние компетенци кои се поврзани со специфичниот модалитет и по кои се разликуваат професионалниците од различните модалитети.
- **"специјализирани компетенци"**- ги опишуваат компетенците кои се неопходни кога се спроведува психотерапија во специјални области на пр. во затвор или со посебни групи на клиенти на пр. деца.

Кога пристапуваме кон профилот на специфични компетенци за гешталт терапевт неопходно е да се земат во предвид неколку неопходни аспекти со цел да се избегнат недоразбирања.

Иако овие аспекти се имплицитни и делумно очигледни, преферираме да ги наведеме експлицитно и на читачот да му дадеме јасна рамка и клуч како да пристапи до овие 13 аспекти.

Важно е да се има во предвид дека:

- Профилот на компетенците е **дескриптивен а не нормативен**: не е каталог за она што гешталт терапевт мора да прави, туку е повеќе опис што може да прави и што знае да прави, она што е неопходно и она за што е способен. На пример, за да му се објаснат јасно карактеристиките на еден модалитет на психотерапија на клиентот не е она што психотерапевтот мора да направи, туку за што е свесен во одредени околности дека би било соодветно да направи и како тоа да го направи.

- Ова не треба да биде како профил за идеален психотерапевт во кој реалниот терапевт треба да се трансформира. Ова е опис на димензиите на компетенците кои психотерапевтот спонтано ги аплицира во зависност од ситуацијата. Тие не се како инструменти туку способности, кои постојано се развиваат и асимилираат, што овозможува спонтанни интервенции кога е потребно.
- Комплексноста на компетенците имплицира одредени преклопувања помеѓу различни компетенци. На пример: компетенците кои се однесуваат на терапевтската релација се преклопуваат со оние кои ја опишуваат етничката сензибилност или способноста за соработка со други професии. Ваквата комплексност се однесува на разни компетенци во разни домени.
- Иако овие компетенци се поединечно опишани, областите ја претставуваат целината и сите компетенци се асимилирани во еден уникатен гешталт. Може да ја употребиме компарацијата со полихроничен хор, кој се состои од поединечни гласови кои се интегрирани во целина, така што поединечните гласови повеќе не се препознаваат.
- Стекнувањето и усовршувањето на овие компетенци е константен процес кој не завршува на крајот на личниот тренинг. Компетенците се тесно поврзани со сопствената професионална патека, се елаборираат во текот на тренингот и продолжуваат да се развиваат и усовршуваат како дел од личниот и професионалниот развој.
- Компетенците ниту се наменети да бидат и ниту може да бидат дефинитивна листа. По фазата на елаборација и класификација, до сега имаме финален документ. Се разбира овој текст, кој содржи опис на она што гешталт терапевтот го знае и е способен да го направи, останува работен документ, бидејќи нема опис кој може да биде сеопфатен или компетенците може да се променат со текот на времето и развојот на професионалната заедница. На пример, компетенците за истражување се значајно променети во последните декади како што се менува сензибилизација за разни социјални аспекти на општеството
- Овој профил на компетенци треба да биде виден како дел од етички код кој е евидентен за нашата професија. Да не забораваме дека овој етички кодекс е нормативен и обврзувачки, додека профилот на компетенци е дескриптивен и треба да е инспирирачки.

Ова е изјава дека потекнува од сопствената професионална гешталт заедница со поглед на преземање на одговорност за да се дефинираат сопствените професионални компетенции. Единствена цел е да ги објавиме нашите професионални компетенции како Гешталт терапевти.

За работната група:

Ivana Vidakovic Jelena
 Zeleskov - Djoric Jan
 Roubal Daan van Baalen
 Gianni Francesetti
 Beatrix Wimmer

Домен 1

Професионална, автономна и одговорна практика

Гешталт терапискиот пристап ја дели практичната примена на општи надлежности како што е опишано погоре. Постои одредена теоретска основа (главно фокусирана на креирање контакт, контакт-граници, свесност, феноменологија, дијалог, процес и теорија на поле) кои ги потврдуваат опишаните компетенци од теориска перспектива на гешталт терапија.

DOMAIN 10

Психотерапевтска релација

Фокусирањето и поддршката на одреден контакт, релација е срцето на гешталт терапискиот пристап и претставува еден од најважните вештини во процесот. Начинот на фокусирање на искуството да се биде во контакт ја разликува гешталт терапијата од другите модалитети на психотерапија. Терапевтот е целосно присутен и е во состојба критички да рефлектира за значењето на неговите/нејзините тешкотии во терапевтската релација. Терапевтот и клиентот се меѓусебно вклучени и засегнати во релацијата, нивното искуство има еднаква вредност и во таа смисла тие се еднакви партнери во релацијата. Значи, терапевтскиот однос е еднаков, во смисла дека и терапевтот и клиентот имаат иста значајност во однос на нивните перцепции, чувства, мисли, верувања и човечка уникатност. И во исто време тоа е асиметричен однос во улогата и одговорноста на чување на сетингот, на она што се случува во сесиите и во целата терапија: терапевтот има одговорност во однос на терапевтскиот процес.

Гешталт терапија «... [ги носи] донесува терапевтот и пациентот во фокусот заедно со цел да се расветли нивната вистинска врска колку што е можно појасно» (From & Miller, 1994). Дијалогот во гешталт терапијата може да биде опишан со "Јас и Ти" концептот на Бубер, кој се однесува на човековото постоење дефинирано од страна на начинот на кој се вклучуваат во дијалог едни со други. Релацијата Јас-Ти е директна интерперсонална релација која не е под медијаторство на системот на осудување и Јас-Ти не е средство до одредена цел или објект, туку е релација која го вклучува целото постоење на секој субјект. Од друга страна, релацијата може да биде опишана како херменевтички круг: со цел да се разбере клиентот, терапевтот го користи своето разбирање и континуирано се адаптира на новото присуство на клиентот кое се појавува на средбата. Искуството се појавува на контакт границата: «. тоа искуство се појавува на границата помеѓу организмот и средината. [...] Зборуваме за контакт со околината, но тоа е контакт кој е наједноставна и прва реалност. Тоа е контактот сам за себе [...] каде селфот и околината ја поставуваат нивната средба и стануваат инволвирани еден со друг. [...] Гешталт терапијата се бави единствено со активноста на контакт границата, каде она што се случува може да биде набљудувано». (Goodman, 1951 in From, & Miller, 1994). Терапевтот со својата свесност е способен да го согледа квалитетот на реципрочното присуство и да го адаптира контактот на начин на кој го поддржува растот и развојот на клиентот.

2.1. Гешталт терапевтот е запознаен со концептот на:

- Свесност
- Феноменологија: филозофски корени и нивните влијанија на терапевтската пракса (како се појавува феноменото на доживување, вредноста на субјективното доживување, интерсубјективноста, длабочината на површината, итн.).
- Егзистенцијализам: филозофските корени и нивните влијанија на терапевтската пракса (лимита и граници во човековите релации и животот, егзистенцијални прашања како смрт, слобода, одговорност итн.).

- Теорија на поле: од концептот на Левин до новите согледувања, феноменолошко поле, поле и ситуација.
- Холизм: од концептот на Jan Smuts за ум/тело/средина единството до новите согледувања.
- Парадоксална теорија на промена: промената се случува кога индивидуата ќе стане она што е (наместо да го постигне она сака да стане); промената е природен процес на развој и се случува преку свесноста, контактот и асимилацијата.
- Перспектива на сега, тука и следно: нагласувајќи ја ситуацијата и контактот помеѓу терапевтот и клиентот со доведување на свесноста во сегашниот момент и кон движењето кон следниот момент (подржувајќи ја интенционалноста на контактот).
- Гешталт теорија за селф: селфот како функција наместо структура, селфот во функција на контакт границата, ид/его/функциите на личноста, кокреација на искуството на контакт границата и процесот на креативна адаптација.
- Динамиката на фигура/позадина: создавањето на фигура наспроти позадината, можностите на различни динамики.
- Секвенци на контактот и поддршка на функциите на контактот: искуството може да биде опишано како секвенци на фазите на контактот, почнувајќи од возбуда, придвижување напред кон новото, завршување со асимилација на искуството и растење.
- Стили на контактот: видови да се биде во контакт, прекинување од ид и функциите на личноста и губење на его функциите.
- Феноменот на трансфер и контратрансфер: Гешталт терапевтот е свесен за овие феномени и способен е да ги препознае и да го поддржи присуството во вистинската средба.

2.2. Гешталт терапевтот е способен да:

- Биде свесен за сопствените чувства, мисли, реакции поврзани со клиентот
- Разбере што му се случува и која позиција и улога се бара од него во феноменолошкото поле со клиентот
- Го поддржи контактот со согледувањето на ситуацијата, идентификувајќи ги желбите и потребите, идентификувајќи ги надворешните стимулуси, идентификувајќи ја сопствената свесност
- Ги поддржува афективните и емоционалните состојби на клиентот
- Ги препознае и дефинира сензациите, чувствата, да ги изрази на соодветен начин во специфични области и релации и за специфични намени и цели
- Го употреби процесот со цел да ја поддржи клиентовата намера за контакт
- Одржува пре-контактот со култивирање на несигурноста и мобилизирање на енергијата
- Ја порджи кокреацијата на фигура на контактот
- Ги препознае квалитетите на контактот (естетски критериуми) и да го адаптира своето присуство, перцепција и акција со цел да го поддржи квалитетот на контактот
- Го поддржи контактот со специјално приспособени и креативни експерименти
- Го поддржи и да остане во целосен контакт

- Го поддржи асимилирањето на новото и креирањето на способноста да се кажат и споделат искуствата, промените, растот и развојот на личноста
- Го остави искуството во позадина и да го држи достапно како поддршка за идни контакти
- Даде значење на релациските настани во низата на контакти поврзани со сесијата и со целиот тераписки процес
- Критички ги рефлектира феномените на контактот и терапевтската релација
- Ги сподели овие феномени со трета индивидуа (колега, супервизор)

Литература

- Buber M. (1958). I and Thou. Translated by Ronald Gregor Smith. New York: Charles Scribner's Sons.
- From I. & Miller V.M. (1994). Introduction. In: Perls F., Hefferline R. & Goodman P. Gestalt Therapy: Excitement and Growth in the Human Personality. Highland, NY: Gestalt Journal Press.
- Perls F., Hefferline R. & Goodman P. (1994). Gestalt Therapy: Excitement and Growth in the Human Personality. Highland, NY: Gestalt Journal Press.
- Robine JM. (2011). On the Occasion of an Other. The Gestalt Journal Press, Inc. Gouldsboro Spagnuolo Lobb M. & Amendt-Lyon N. (Eds). (2003) Creative License. The Art of Gestalt Therapy. Wien, New York, Springer
- Spagnuolo Lobb M. (2013). The Now for Next in Psychotherapy. Gestalt Therapy Recounted in Post-Modern Society. Franco Angeli, Milan.
- Wollants G. (2008/2012). Gestalt Therapy. Therapy of the Situation. Sage, London

DOMAIN 10

Експлорација (Истражување, Дијагноза и Концептуализација)

За гешталт терапијата, континуумот постои, без јасни разлики, помеѓу здравите и т.н. патолошки искуства. Тоа се базира на убедување дека сите обиди за дијагностичка категоризација на болестите секогаш биле третирани со претпазливост (Perls, Hefferline & Goodman, 1994). Вредноста дадена на моменталното искуство и на контингентноста на секоја ситуација се заснова на легитимноста и вредноста на сите животни искуства. Тоа е таа вредност, која ја спречува кристализација на фиксни гешталти на луѓето и нивните искуства. Историски гледано, оваа позиција игра важна улога не само во клиничката пракса, туку исто така, во дефинирањето на визијата за светот, каде што поединецот - и терапевтот - се во контекстот на заедницата (Goodman, 1990). Сепак, тоа не ја исцрпува потребата за понатамошна дискусија за ова прашање (Zinker, 1978; Yontef, 1988, 1993; Delisle, 1991; Staemmler, 1997, 2002; Spagnuolo Lobb, 2001, 2003, 2005; Amendt-Lyon, 2003; Bloom, 2003; Brownell, 2005; Robine, 2007; Dreitzel, 2011). Ваквата дискусија е потребна за да се направи напредок во теоријата, за да се развијат упатства за клиничката работа со клиентите, за да се промовира дијалогот со колегите со користење на различни модели (Bartuska et al., 2008), и последно, но не и најмалку важно, за подготвување на студентите за клиничка работа (Francesetti & Gecele, 2009; Francesetti et al., 2013). Perls, Hefferline и Goodman нагласуваат дека дијагнозата е современо потребна и ризична: «Терапевтот има потреба од негова концепција, со цел да ги задржи неговите гледишта, да знае во која насока да се насочи. Тоа е потребна навика која е позадината на оваа уметност, како и во која било друга уметност. Но, проблемот е ист како и во било која уметност: како да се користи оваа апстракција (а со тоа и фиксација) за да не се изгуби присутната актуелност, а особено реалноста? И како - посебен проблем кој терапијата го дели со педагогијата и политиката - да не се наметне стандард наместо помош во развојот на потенцијалите на другите?» (Perls, Hefferline & Goodman, 1994, pp. 228-9). Гешталт терапевтот е во состојба да се справи со дијагноза не како опис на клиентот, туку како алатка која му овозможува да го организира значајно своето искуство со клиентот и така да му помогне да биде приземјен и присутен во сегашноста на средбата.

Конкретните компетенции на гешталт терапевт во дијагнозата може да се видат на две нивоа: го знае актуелниот дијагностички системи и е во состојба да го користи на поддржувачки начин за терапевтскиот процес и контактот со клиентот. Често, поддршката доаѓа од процесот на де-конструкција на овие нивоа за да се постигне уникатност на личното искуство и страдањето на овој специфичен пациент. На друго ниво, терапевтот е во состојба да користи специфични гешталт начини за дијагностика: ова е дијагноза на тековниот процес на контактот помеѓу терапевтот и клиентот. Ова е процес на внатрешна евалуација, врз основа на сензитивни перцепции, така што може да се нарече естетска дијагноза (aisthesis, на грчки, значење на сетилата). Во гешталт терапијата, да се биде свесен за она што се случува од момент во момент во терапевтскиот контакт е веќе терапевтска интервенција.

3.1. Гешталт терапевт

- е свесен за внатрешниот (или естетскиот) критериум на евалуацијата: тоа е проценка на квалитетот на контактот од момент во момент. Во добра форма на контактот динамиката на фигура/позадина претставува - на највисоко можно ниво во актуелната ситуација - благодет, флуидност, сила, јасност, хармонија, ритам, итн. Недостатокот на овие

квалитети - во основните книгата се нарекува "прекини на контактот" - се чувствува од страна на терапевтот. Внатрешна евалуација е оцена на ко-креираните и појавните феномени на контакт границата, пре-когнитивни и пре-вербални евалуации, интер-субјективни феномени. Тоа е интринзичка евалуација на процесот на контакт која нема потреба од конфронтација со екстерни норми или референтни точки. Оваа компетенција го вклучува знаењето и интегрирањето на основните концепти на теоријата на Гешталт терапијата во сопствениот терапевтски стил (т.е. теоријата на поле, холизам, парадоксалната теорија на промени; тука, сега и сега за следната перспектива; гешталт теорија на селф, ид/егото/функции на личноста; концептот на добра форма, теоријата на ко-создавање на искуството на контакт границата и креативното прилагодување; интенционалноста и динамиката на процесот фигура/позадина; секвенците на контакт от и поддршката на контакт функциите; стилови на контакт, трансфер и контра-трансфер феномените). Интринзичката или естетската дијагноза е специфичен метод и средство на гешталт терапијата и мора да бидат поврзани и интегрирани со основните на теоријата и практиката на овој модел. Гешталт терапевтот е обучен да ги регистрира промените од момент во момент, како контакт процесот ги следи правилата на доброто формирање фигура (флуентно, значајно, итн.) и го знае и разбира овој основен аспект во процесот на човечкото искуство.

- е свесен за главните нозографски системи (т.е. ДСМ од АПА, МКБ од ОМС), и е запознаен со нивните класификации, историја, целите на нивниот развој и контекст на примена. Гешталт терапевтот ги знае епистемолошките основи, структурата и класификациите на основните нозолошки системи со цел да ги насочи терапевтските интервенции, да учествува во истражувачки проекти и да комуницира со други професионалци и колеги. Гешталт терапевтот ги знаат ограничувањата на нозолошките пристапи, прогресивниот ризик од патологизирање на секојдневниот живот со создавање на нови категории и од создавање "епидемија на лажни позитивни". Бидејќи ги знае овие класификации, гешталт терапевтот е во состојба да ги користи во терапевтската релација и да ги критикува во професионалната заедница.
- е свесен за влијанието на интринзичката дијагноза во терапевтскиот процес. Интринзичката дијагноза е терапевтска интервенција, интринзичката дијагноза и терапијата не се одвоени една од друга.

3.2. Гешталт терапевтот е способен за

- да ги види и употреби ресурсите на клиентот присутни во терапевтското поле. Терапевтот е способен да забележи, да одржи во преден план и да сподели на соодветен начин и во соодветен момент она што е позитивно, функционално, здраво, креативно, убаво кај клиентот, во терапевтската релација, во неговито поле, релациите, приказните и животот.
- да биде свесен за квалитетот на контактот преку феномените на контактот присутни во овде и сега (интринзичка дијагноза). Гешталт терапевтот е во состојба да го признае квалитетите на вистинскиот контакт: сила, милост, хармонија, флуидност, целосност, ритамот на искуство. Чувствителен е на варијациите на овој процес и има можност да биде во склад со тоа, да го поддржува развојот на добра форма на контакт во овде и сега.
- е свесен за влијанието на интринзичката дијагноза во процесот на контакт. Гешталт терапевтот е свесен за тоа како неговата чувствителност има влијание врз процесот на постигнување на добра форма на контакт. Гешталт терапевтот е

свесен за неговите сопствени граници во ко-создавање на поддржувачки контакт (неговиот сопствен процес, одредени видови на страдања или пациенти).

- користење на интринзичката дијагноза и за барање добра форма, со цел да го прилагоди присуството, перцепцијата, чувствата, акцијата во терапевтското поле. Почнувајќи од неговата перцепција на квалитетот на контактот, терапевтот е во состојба да го прилагоди сопственото присуство со цел да го поддржи процесот на контакт. Гешталт терапевтот е присутен не само во проценка како професионалец, туку исто така, автентично како личност, е во состојба интринзички да го евалуира процесот – да даде дијагноза - и да задржи топол, прифаќачки човечки контакт во исто време.
- препознавање и разликување на трансферот и контра-трансферот. Терапевтот е способен за препознавање и разликувањето на неговите и на пациентот чувствата, на трансферот и контра-трансферот појавите и она што во полето на терапевтската средба се остварува во овде, сега и сега за во иднина. Гешталт терапевтот признава како неговито сопствено искуство влијае на дијагностичкиот процес.
- Критичка рефлексивност за личностите кои се присутни во полето и какво е нивното присуство. Терапевтот е во состојба да ја признае содржината на фигурите поврзани со искуството кое клиентот го изнесува и да го разбере начинот на кој тие се формираат и ко-креираат. Гешталт терапевт ги забележува и содржината и процесот: што клиентот кажува, како што тој/таа тоа го кажува и каков ефект има на терапевтот и на релацијата.
- опишување на неговата работа во однос на секвенците на контактот. По сеансата, гешталт терапевтот е способен за опишување и критичко рефлектирање на контактот во текот на сеансата, неговите прекинувања или загубата на него функциите, процесот на ко-креација, потребата од поддршка за постигнување на добра форма и квалитет на контактот, другите можности за интервенција.
- критички одраз на неговата свесност за време на сесијата. По сеансата гешталт терапевтот е способен да разговара за тоа колку се користи себеси во полето, опишувајќи кои зони на свесноста ги користел во работата, рефлектирајќи критички за изборите кои ги направил за време на работа.
- користење на нозографските системи на дијалогски и херменевтички начин. Тоа значи да ги донесе овие разбирања и информации во терапевтската релација како концепти кои треба да се издвојат и асимилираат. Она што е веќе познато, во смисла на дијагноза или психопатологија треба да се донесе во релацијата во херменевтичкиот круг: тоа знаење треба да се стави во заграда и ако е корисно да се сподели со клиентот за да се поддржи терапевтскиот процес. Терапевтот се фокусира на процесот на дијагностицирање наместо на дијагнозата, што е секогаш редуцирана и фиксна, индивидуата секогаш се менува и не сосема може да се одреди. Дијагнозата се појавува во одреден контекст (животна приказна на клиентот и неговите релации, терапевтскиот однос) и се поврзува со тоа, дијагнозата е феноменолошка.
- е свесен за влијанието и ризикот од познавањето на главните нозографски системи, и од клинички и од социо-културна гледна точка. Гешталт терапевтот мора да го признае ризикот од знаењето и го употребата на нозолошките системи, бидејќи ова го става во позиција на етикетање на клиентите. Мора да бидат свесен дека нозографските системи му даваат форма на страдањето на начин што е утврден со посебен социо-културен контекст и со конкретни комплексни цели (т.е., не само за клинички интервенции, но, исто така, за законски прописи, социјална контрола, лекови, итн.).

- градење и рушење на нозографската дијагноза. Клиентите често доаѓаат за терапија со веќе креирана дијагноза и терапевтот треба да биде способен да ја поздравува, разбере и критикува дијагнозата заедно со нив, со цел да даде вистинско, критичко и поддржувачко разбирање во дијагностичкиот процес.
- користење на нозографските системи како алатки за поддршка на контактот и терапевтскиот процес. Целта на знаење на нозографските системи е поддршка на терапевтскиот процес. Гешталт терапевтот ги забележува неисполнетите потреби и трауми на клиентот и е претпазлив да не ги повтори на повредувачки начин во терапевтската релација.

Литература

Amendt-Lyon N. (2003). Toward a Gestalt Therapeutic Concept for Promoting Creative Process. In Spagnuolo Lobb M. & Amendt-Lyon N. (Eds). Creative License. The Art of Gestalt Therapy. Wien, New York, Springer, pp. 5-20.

Bartuska H., Buchsbaumer M., Mehta G., Pawlowsky G., Wiesnagrotzki S. (2008). Psychotherapeutic Diagnostics. Springer-Verlag, Wien.

Bloom D.J. (2003). "Tiger! Tiger! Burning Bright" - Aesthetic Values as Clinical Values in Gestalt Therapy. In Spagnuolo Lobb M. and Amendt-Lyon N. (Eds). Creative License. The Art of Gestalt Therapy. Springer, Wien, pp. 63-78.

Brownell P. (2005). Gestalt Therapy in Community Mental Health. In: Woldt A.L. & Toman S.M. (Eds.). Gestalt Therapy. History, Theory, and Practice. SAGE Publications, inc. Delisle, G. (1991). A Gestalt Perspective of Personality Disorders. The British Gestalt Journal, 1, 42-50.

Francesetti G. & Gecele M. (2009). "Gestalt Therapy Perspective on Psychopathology and Diagnosis". British Gestalt Journal, 18, 2, 5-20.

Francesetti G., Gecele M., Roubal J. Eds. (2013). Gestalt Therapy in Clinical Practice, Franco Angeli, Milano.

Gadamer G.H. (1960). Wahrheit und Methode. J.C.B. Mohr, Tubingen.

Goodman P. (1990). Comunitas: Means of Livelihood and Ways of Life. Rev. 3rd edition, Columbia University Press, New York.

Perls F., Hefferline R.F. & Goodman P. (1994). Gestalt Therapy. Excitement and Growth in the Human Personality. The Gestalt Journal Press, Gouldsboro (Maine) Robine J.-M. (2006). La psychotherapie

comme esthetique. L'Exprimerie, Bordeaux. Robine J.-M. (2007). Il dispiegarsi del se nel contatto. FrancoAngeli, Milano. Roubal J., Gecele M. & Francesetti G. (2012), Gestalt Approach to Diagnosis. In:

Francesetti G., Gecele M. & Roubal J. (Eds.). Gestalt Therapy in Clinical Practice, FrancoAngeli, Milano.

Spagnuolo Lobb M. (2001). From the epistemology of self to clinical specificity of Gestalt Therapy. In: Contact and Relationship in a Field Perspective. L'Exprimerie, Bordeaux, pp. 496-501.

Spagnuolo Lobb M. (2003). Therapeutic meeting as improvisational co-creation. In Spagnuolo Lobb, M. & Amendt-Lyon N. (Eds). Creative License. The Art of Gestalt Therapy. Wien, New York, Springer, pp. 37-50.

Spagnuolo Lobb M. (2005). Classical Gestalt Therapy Theory. In: Woldt A.L. & Toman S. M. (Eds.), Gestalt Therapy. History, Theory, and Practice. Sage Publications, California, USA, pp. 21-39.

Stemmler F.M.(1997). "On Cultivating Uncertainty: an Attitude for Gestalt therapists". British Gestalt Journal, 6, 1.

Staemmler F.M. (2002). "Dialogical diagnosis: Changing through understanding". Australian Gestalt Journal 6/1, 19-32.

Wheeler G. & Mc Conville M.(2002). The Heart of Development. Gestalt Approaches to Working with Children, Adolescents and their Worlds - Vol. 1: Childhood. Gestalt Press, Gouldsboro (Maine).

Yontef G.M. (1988). "Assimilating Diagnostic and Psychoanalytic Perspective into Gestalt Therapy". Gestalt Journal, XI (1), 5-32.

Yontef G.M. (1993). Awareness, Dialogue and Process. Essays on Gestalt Therapy. Gestalt Journal Press, Highland, New York.

Zinker J. (1978). Creative Process in Gestalt Therapy. First Vintage Books Edition, New York.

DOMAIN 10

"Склучување договор" (Развивање цели, планови и стратегии)

Во Гешталт терапијата, на терапевтскиот однос се гледа како на процес кој е ко-основан во конкретната ситуација со специфичен клиент и врз основа на неговите потреби и врз основа на ресурсите. Значи, Гешталт терапевтот е во состојба да ги оцени и да ги земе предвид сите аспекти на полето и може да се прилагоди на различни начини на работа со цел да се поддржат можностите на секоја специфичен клиент и поле.

4.1.А Гешталт терапевтот е компетентен да

4.1.1.Го евалуира контакт процесот

- Со интринзичка евалуација. Во Гешталт терапијата процесот на евалуација подразбира не само евалуација на пациентот, но и евалуација на процесот на контакт во терапевтскиот состанок. Ова е дел од процесот кој води кон одлуката да се започне терапијата со овој специфичен пациент и да се предложи конкретни договор. Интринзичката евалуација подразбира комплетна евалуација на квалитетите на контактот за време на сесијата (види, исто така, домен 3). Гешталт терапевтот го зема во предвид искуството на клиентот, како и неговото сопствен искуство во терапевтскиот состанок. Обучен е да биде свесен за сопствените сензации, чувства и процесите во телото. Овој вид на информации претставува значаен придонес за оценување на почетокот на терапевтскиот процес. Терапевтот е во состојба да ги вклучи овие елементи во процесот на сесијата за да ја евалуира сесијата и контактот.
- Да рефлектира врз основа на интринзичката евалуација по сесијата: по сесијата гешталт терапевтот е во состојба критички да се изрази и да дискутира за квалитетот на контактот за време на терапевтскиот состанок со цел да разбете што се случило во процесите на контактот, да се ориентира дали ќе го преземе овој клиент во терапија, да се одлучи за одреден договор, да го однесе овој материјал на супервизија и сл. Поконкретно тој е способен да рефлектира и критички да дискутира на овие теми: за можностите и тешкотиите во креирањето контакт- начинот на кој терапевтот и клиентот ги доживуваат контакт фазите: пред-контакт, контакт, финален контакт, пост-контакт; квалитетот на динамиката на поле/позадина; почувствуваната поддршка од идот и функциите на личноста, можноста да прави избори од егото, квалитетот на свесноста и присуството на контакт границите; конзистентноста на приземноста на клиентот; ресурсите и успехот на процесот на меѓусебното креативно приспособување. На пример: тој е во способен да го препознае каков вид на проблеми во контакт се појават со овој клиент на контакт границата или дали релационото поле со клиентот е психотично или невротично.
- Да направи екстринзичка евалуација: што значи да ја разбере клиничката состојба споредувајќи ја со надворешни модели или референци. Ова може да бидат или гешталт терапевтски алатки и концепти (т.е. модалитети и стилови на контакт) и актуелната психопатологија и дијагностичките системи. Гешталт терапевтот е во можност за да ги поврзе овие концепти и категории со фактичката состојба (види исто така домен 3). На овие основи може да се формулира и да дискутира за дијагностички хипотези, работни можности,

очекувани потешкотии, можни ризици, терапевтски чекори и фази, прогностички хипотези. Тој е во можност да разговара за овие наоди со соодветна терминологијата со колеги кои доаѓаат од други модалитети или други заинтересирани страни.

- Да одлучи дали клиентот е погоден него. Гешталт терапевтот е во состојба да го препознае дали клиентот е погоден него: тоа значи да се биде свесен за сопствените граници - во обуката, во надлежноста, во искуството. Тој исто така, може да препознае доколку проблемите на клиентот е тешко да се решаваат во одредена специфична фаза од животот на терапевтот. Односно терапевтот може да имал неодамна загуба исто како и клиентот, па би можело да биде тешко да се работи со ова искуство. Потоа, клиентот може да не е погоден поради проблем со границите: конфликт на улогите (т.е. терапевтот е во исто време тренер или супервизор); клиентот е роднина или пријател или роднина или пријател на друг клиент; постојат можности да се среќаваат надвор од терапијата. Сите овие прашања треба да бидат земени во предвид, да се дискутираат и испитаат со дијалог со цел да се најде најбезбедното и најподдржувачко решение. Доколку е соодветно, гешталт терапевтот мора да се префрли клиентот на колега, на најдобар поддржувачки начин, со водење сметка клиентот да не доживее чувство на отфрленост.
- Да даде поддржувачки фидбек. Гешталт терапевтот е во способен да даде повратна информација на клиентот врз основа на горенаведените евалуации и врз основа на потребите и барањата на клиентот; да ги идентификува и да ги стави во преден план ресурсите и позитивните аспекти на клиентот и неговата ситуација и можностите за еволуција. Тој е во состојба да биде јасен, автентичен, поддржувачи, ориентиран кон развојот, со цел да ја поттикне промената на релацијата кон следните терапевтски чекори.

4.2. Да направи договор

- Цели и стратегии. Феноменолошкиот пристап во гешталт терапија не е базиран врз основа на претходно планирани стратегии, туку за поддршка на креативни приспособувања во моменталната терапевтска ситуација. Ова не значи дека гешталт терапевт е наивен за специфичното на страдање за кое треба поддршка и кое обично еволуира, но дека тој останува отворен и љубопитен за уникатноста на сегашната ситуација, на овој специфичен клиент и за оваа необична и неповторлива терапија. Обично нема експлицитно дефинирање на специфични терапевтски цели, достигнувања или стратегии. Како и да е, во случај овие прашања се појават како потреба во терапевтскиот контакт, и може да бидат на поддршка, тие се добредојдени, се фокусирана на нив и дискутира за истите. Гешталт терапевтот дава вредност и ги охрабрува позитивните и агресивни намери на клиентот и се грижи терапевтската насока да е ко-креирана во терапевтскиот состанок. Тоа значи дека целите може да бидат поставени, но не и проголтани од страна на клиентот или од страна на терапевтот: и двајцата од нив учествуваат во ко-креација на договорот, со своите ограничувања и можности. Терапевтот постојано се договара со клиентот и прави прилагодување на неговиот пристап кон реалните потреби на клиентот и исто така да на неговите сопствени капацитети и ресурси. Постојат точки на експлицитни заеднички (терапевтот и пациентот) евалуации на минатиот процес на терапијата и заеднички мапирање на потребите за иднината на процесот на терапијата. Тоа е исто така можност да се оцени заедно дали поддршката и стимулативните функции на терапијата се добро избалансирани за клиентот. Овие точки на експлицитна заеднички ре-договори може да се појават спонтано во текот на терапевтскиот процес. Ако не, тие можат да бидат иницирани од терапевт. Понекогаш,

клиентот нема можност да донесе одлука во самата прва фаза на терапијата (на пример, кога клиентот страда од психотично искуство): во овие случаи терапевт може да избере која е најдобра поддршка за него и се грижи да предоговарање на договорот кога е ќе биде можно.

- По првиот договор, терапевтот е отворен постојано да го прилагодува неговиот пристап кон реалните потреби на клиентот и исто така кон сопствените капацитети и ресурси. Постојат моменти на експлицитни и споделени евалуации на минатиот терапевтски процес и дискусии за потребите за тековните и идните процеси на терапијата. Тоа е исто така можност да се оцени со клиентот дали поддршката и стимулативните функции на терапијата се добро избалансирани за него. Овие точки на експлицитни и споделени повторни договарања може да се појават спонтано во текот на терапијата; ако не, терапевтот е во состојба да ги доведе во преден план кога се корисно да го поддржи процесот на терапијата. Дури делови од договорот кои не може да се променат, поради контекстот (т.е. бројот на сесии во јавна здравствена услуга) треба да се дискутираат на соодветен начин.
- Сетинг. Еден од најважните аспекти на договорот е изборот за видот на амбиент. Терапевтот - со оглед на неговиото искуство, знаење и проценка на состојбата - и клиентот - со оглед на неговите потреби, барање и преференци – избираат индивидуална или групна терапија, или терапија во пар или семјна терапија. Ова произлегува од интересите и потребите на клиентот. Гешталт терапевтот може да биде квалификуван за сите овие видови терапија. Овој избор треба да обезбеди најдобра поддршка за клиентот и мора да биде јасно идентификуван и дефиниран. Терапевтот мора да се справи и со можните промени на сетингот за време на терапијата, водејќи сметка дека тоа е најдобриот начин за поддршка на клиентот (или клиентите) и тоа треба да го направи на јасен и почитувачки начин.
- Должина и зачестеност на терапијата. Обично не постои однапред дефинирана должина на терапијата, освен кога постои ограничување на состојба (кога на пр., услугата признава само максимален број на сесии) или кога некоја потреба е доведена во терапијата од страна на клиентот или терапевтот. Во овој случај проблемот мора да биде јасно дефиниран од самиот почеток. Овие параметри се функции на полето и должината и зачестеноста зависи од идните потреби на клиентот и од терапевтскиот однос. Овие прашања треба да се дискутираат во терапијата со дијалог. Обично се одредува неделна фреквенција на сесиите, но можно е да се договорот поинаку, со цел да се даде најдобрата терапевтска поддршка. Обично терапијата е континуиран процес, но понекогаш има потреба да се работи нередовно или со паузи. Гешталт терапевтот е во состојба да прави разлика кога барањето за должината или фреквенцијата има за цел да го поддржи процесот на терапијата или да избегне некои важни прашања. Тој е свесен дека дури и второво е резултат на потребата од поддршка во терапевтскиот однос. Тој може да се насочи себеси за овие можности потпирајќи се и користејќи ја сопствената свесност, дијалогот со клиентот, и помошта од интервизите или супервизискиот процес.

Литература

Amendt-Lyon N. (2003). Toward a Gestalt Therapeutic Concept for Promoting Creative Process. In: Spagnuolo Lobb M. & Amendt-Lyon N. (Eds). Creative License. The Art of Gestalt Therapy. Wien, New York, Springer, pp. 5-20.

- Bloom D.J. (forthcoming). "The Phenomenological Method of Gestalt Therapy: Revisiting Husserl to Discover the "Essence" of Gestalt Therapy". *Gestalt Review*. Brownell P. (2005). *Gestalt Therapy in Community Mental Health*. In: Woldt A.L. & Toman S.M. (Eds.). *Gestalt Therapy. History, Theory, and Practice*. SAGE Publications, inc. Francesetti G. & Gecele M. (2009). "Gestalt Therapy Perspective on Psychopathology and Diagnosis", *British Gestalt Journal*, 18, 2, 5-20.
- Francesetti G., Gecele M., Roubal J. Eds. (2013). *Gestalt Therapy in Clinical Practice*, Franco Angeli, Milano.
- Perls F., Hefferline R.F. & Goodman P. (1994). *Gestalt Therapy. Excitement and Growth in the Human Personality*. The Gestalt Journal Press, Gouldsboro (Maine).
- Philippson P. (2009). *The emergent Self. An Existential-Gestalt Approach*. Karnak Books, Ltd, London.
- Robine J.-M. (2007). *Il dispiegarsi del se nel contatto*. FrancoAngeli, Milano.
- Spagnuolo Lobb M. (2003). *Therapeutic meeting as improvisational co-creation*. In: Spagnuolo Lobb, M. & Amendt-Lyon N. (Eds.). *Creative License. The Art of Gestalt Therapy*. Wien, New York, Springer, pp. 37-50.
- Spagnuolo Lobb M. (2005a). *Classical Gestalt Therapy Theory*. In: Woldt A.L. & Toman S.M. (Eds.), *Gestalt Therapy. History, Theory, and Practice*. Sage Publications, California, USA, pp. 21-39.
- Spagnuolo Lobb M. (2007c). *Creative Adjustment As Healing Task: The Import Of Gestalt Therapy In Our Present Society*. Key Note Address Presented At The Conference *Creativity And Gestalt: An International Celebration*. August 8-11, 2007, Organized By Gestalt Institute Of Cleveland, Ohio, USA.
- Staemmler F.M.(1997). "On Cultivating Uncertainty: an Attitude for Gestalt Therapists". *British Gestalt Journal*, 6, 1.
- Staemmler F.M. (2006). "The Willingness to Be Uncertain - Preliminary Thoughts About Interpretation and Understanding in Gestalt Therapy". *International Gestalt Journal*, 29/2. pp. 11-42.
- Yontef G.M. (2001). *Relational Gestalt Therapy*. In Robine J.-M. (Ed.), *Contact and Relationship in a Field Perspective*. L'Exprimerie, Bordeaux, pp. 79-94.
- Zinker J. (1978). *Creative Process in Gestalt Therapy*. First Vintage Books Edition, New York.

DOMAIN 10

Разни техники и интервенции

Вовед

Гешталт терапевтите ја ценат важноста на општите терапевтски интервенции кои се опишани во основните надлежности (воспоставување на "функционален работен" сојуз, менаџирање на емоционалната содржина на сеансите и искористување на "други техники" и интервенции). Гешталт терапевтите се особено внимателни за да се спречи опасноста да гешталт терапијата се смета како збир на корисни техники. Интервенцијата треба да се добро вкоренета во теоретската позадина на гешталт теориската терапија и процесот на контакт во реалната терапевтска ситуација.

Според Лора Перлс, гешталт терапевтите може да вклучуваат огромна разновидност на терапевтски интервенции во нивната работа, се додека тие се егзистенцијално-феноменолошки, искусвени и експериментални (L. Perls in Amendt-Lyon, 2003). Психотерапијата е уметноста исто толку колку што е наука и затоа интуицијата и непосредноста на уметникот се неопходни за добар терапевт како и научното образование (L. Perls, 1978). Гешталт терапевтот поддржува ко-создавање на значајно искуство на контакт границата, дозволувајќи специфични намери да се појават во терапевтската ситуација, кои следат естетски критериуми за евалуација (Perls, Hefferline & Goodman, 1994, 65-66; Bloom, 2003; Spagnuolo Lobb & Amendt Lyon, 2003). Значи, гешталт пристапот се базира на креативност и флексибилност (Spagnuolo Lobb & Amendt-Lyon, 2003; Zinker, 2004), ја вреднува интуицијата на терапевтот и покрај вербалните дијалози користи богата палета на невербални алатки и работа со телото.

5.1. Гешталт терапевтот е запознаен со

- Свесноста, контактот и експериментот на кои може да се гледа како на три основни терапевтски инструменти во гешталт пристапот (M. Polster, 2005). Терапевтските интервенции во основа треба да водат кон свесност и контакт. Терапевтот користи интервенции за поддршка на природниот потенцијал на клиентот за промена (според парадоксалната теорија на промени), терапевтот не е агенс на промените.
- Теоријата на поле ги дава основното "когнитивно лепило" (Yontef, 1993), која ги интегрира различните практични примени на принципите на гешталт теоријата. Гешталт терапевтот е во можност да види меѓусебната поврзаност помеѓу клиентот и ситуацијата, каде што сите аспекти влијаат едни на други и постојано се менуваат и каде селфот е интерсубјективен и појавен феномен на полето. Гешталт терапевтот е во состојба да го надмине линеарниот и дихотомен начин на размислување. Терапевтот се гледа себеси како дел од терапевтската ситуација и неговото искуство како феномен на полето, кој тој може да го истражува со љубопитност е вреден извор на информации. Тој ги забележува потешкотиите на клиентот како креативна адаптација, на најдобар можен начин за справување кој е на располагање во моментот. Терапевтот истражува заедно со клиентот како сегашното поле се организира и се фокусира на различни аспекти на полете (терапевтскиот однос, чувства, мисли и телесни искуства на клиентот и терапевтот, итн.) Тој е во состојба флексибилно да го менува фокусот напред и назад меѓу "овде и сега" перспективата и во рамки на пошироката област надвор од терапевтската ситуација вклучувајќи ги и поранешните модели на релации од

историјата на клиентот. Тој е способен да ги користи овие два различни фокуса на начинот на кој тие се надополнуваат еден со друг.

- Гешталт терапијата се базира врз синтетичката теза на Мартин Бубер за егзистенцијата на дијалогот (Buber, 1923, 1990) и го користи принципот на Бубер на релациите во дијалогот во терапијата. Во исто време, гешталт терапијата работи со повеќе интервенции, како што се експериментите. Гешталт терапевтите креативно балансираат помеѓу дијалогот и моментите ориентиран кон решавање проблем: еден може да биде повеќе во преден план, друг повеќе во позадина, и во следниот момент тие постепено да ги менуваат своите позиции. И двата аспекти се секогаш присутни, и постои креативна тензија помеѓу "е-не е" и прави (Greenberg, 1997), помеѓу источниот фокус на свесноста, да се биде во овде и сега, и западниот акцент на акција и правиње (Melnick, 2005).

5.2. Гешталт терапевтот е способен да

- Допушти неговите интервенции да бидат предводена од теоретските концепти на гешталт теоријата за терапија и во исто време да бидат прилагодени на конкретната терапевтска ситуација.
- Свесност
Една основна задача на терапевтот е да им понуди на клиентите безбедни и поддржувачка услови во кои тој може да ја прошири сопствената свест. Ова може да му помогне на клиентот да има повеќе слободен избор и да биде поодговорни за начинот на кои се однесува со животната средина и со себе.
- Контакт
Терапевтот се фокусира на контакт во овде и сега во терапевтската ситуација. Го поддржува ко-создавањето на искуството на контакт границата. Терапевтот му помага на клиентот да набљудува како вообичаените начини на кои се однесува се појавуваат во начинот на кој клиентот и терапевтот контактираат. Терапевтот нуди безбедни услови за клиентот да се обиде со нови, креативни начини на контактирање.
- Парадоксална теоријата на промени.
Промената доаѓа, кога едно лице станува она што е (Beisser, 1970). Гешталт терапевтот не врши притисок за промена, тој е способен да ги пушти терапевтскиот процес да тече и да го прифати она што е. На овој начин тој овозможува да се случи промената.
- Фокусирање на процесот.
Гешталт терапевтот истражува како и што се случува за време на динамиката на процесот на психотерапија, како се развива динамиката на фигура/позадина во текот на сеансата, каде важните работи за клиентот природно доаѓаат во преден план.
- Експериментирање:
Експериментот е базиран на правење и директно искуство, наместо на размислување и давање описи. Во терапевтската ситуација терапевтот активно му помага на клиентот да ја зголеми неговата свесност (Maskewp, 1999) и да стапат во контакт со сопствениот потенцијал. Терапевтот сугерира да се експериментира одредена промена на изразување или однесување и во дијалог со клиентот тие ко-создаваат експериментална ситуација. Терапевтот е способен за создавање на безбедно место каде што клиентот може да ја прифати сопствената вознемиреност околу излегување надвор од познатото и да ризикува да дејствува поинаку (Philippson, 2001). Основната почетна точка при креирање на експериментот е да се биде ориентиран кон процесот; основната постапка е учење преку правење. Гешталт терапевтот разликува техника, која - за разлика од експериментот

- е вежба однапред подготвена да предизвика одредена состојба, или да го упати на клиентот кон одредена цел (на пример релаксација вежба). Експеримент е создаден надвор од терапевтскиот процес (Amendt-Lyon, 2003), е поддржан од љубопитноста терапевт и не е контролиран од страна на клиентот или терапевтот (Maskewyn, 1999). А основната способност на терапевтот е да се откаже од напорите за постигнување на одреден исход на експериментот, бидејќи експериментот во суштина се стреми кон целите на процес (Joyce, Sills, 2006), кои не може да се планираат. Да се има однапред планирана цел подразбира дефинирање на тоа каков мора да биде клиентот, како да се чувствува или да се однесува и може да биде не само неефикасна, но дури и опасна. Експериментот ја нагласува фигурата што произлегува во заедничкото полет на терапевтот и клиентот (Roubal, 2009). Примери на често користени експерименти се: "празна столица", нагласување на телесни движења и телесни шеми, проба на различни аспекти, вежбање да се истражат поларитетите, проверка на сетилата (гледање, слушање, и допирање), менување од еден сензорен вид на друг (визуелно, акустично, движење), промена на растојание или позициите помеѓу терапевтот и клиентот и работа на сон. Терапевтот е способен за соодветно увременување и оценување на интензитетот на експериментот (Zinker, 2004; Joyce & Sills, 2006) во однос на расположливите надворешни и авто-системи за поддршка.

- Примена на феноменолошкиот метод:
ова овозможува да се истражуви субјективното доживување на клиентот и неговото значење за клиентот. Терапевтот е способен свесно да "ги загради", да ги стави настрана или да биде свесни за сопствените разбирања, е во состојба да го промени фокусот на вниманието од фигурата на позадината, и потоа повторно да се врати, да го опише без оценување она што е очигледно од сетилата и да ги третира сите феномени како потенцијално подеднакво важни (Fleming Crocker, 2009; Bloom, во подготовка).
- Склучување егзистенцијален дијалог.
Гешталт терапевтот е способен да влезе во автентична, лична средба со клиентот и е отворен за ко-креирано искуство кое влијае и го менува и клиентот и терапевтот. Контактот на терапевтот и клиентот претставува основата, каде што лекувачката јас-ти средба може да се случи, во која тие се прифаќаат еден со друг (и себеси), какви што се и не се обидуваат да се променат или употребат. Терапевтот е способен за "вклучување", обидувајќи се колку што е можно да доживее како е да се биде друга индивидуа (клиентот) без да се откаже од неговото уникатен постоење како посебна индивидуа (терапевтот). Терапевтот го потврдува постоењето на клиентот, какво што е, автентично е присутен како личност и "се предава" без цели на она што се случува во дијалогот. Терапевтот е способен за восприемање на интересубјективниот меѓусебен процес со појавна димензија која ја надминува индивидуата. Терапевтот е способен да се справи со "трансфер" и "контратрансфер" феномените како "ко-трансфер" (Joyce & Sills, 2006), взаемно ко-креирано искуство формирано од страна на двете-минатите модели на однесување и новите актуелни креативни начини на контактирање.

5.3. Заклучок

- Гешталт интервенцијата се заснова врз истражување на она што е присутно на контакт граница.
- Истражувањето се фокусира на терапевтската ситуација и ги поддржува појавните намери.
- Ситуацијата е секогаш добра целина и затворена (отварање и затворање) и може да се менува според парадоксалната теорија на промена.

- Терапевтот поддржува аспекти на контактот следејќи ги интринзичките (естетски) критериуми на добра форма.
- Експериментите се креирани за да се разјасни она што се случува и да донесат нови можности.
- Терапевтот поддржува асимилација на новото кое се појавува за време на терапевтската сеанса.
- Гешталт терапевтот е во состојба да ги применува основните принципи на гешталт теоријата за терапија во индивидуален сетинг, во пар, семејство и групна терапија со знаење на специфични пристапи кои се користат во овие поставувања.

Литература

Amendt-Lyon N. (2003). Toward a Gestalt Therapeutic Concept for Promoting Creative Process. In: Creative License: The Art of Gestalt Therapy. Spagnuolo Lobb M. & Amendt-Lyon N., eds. Wien and New York: Springer, pp. 5-20.

Beisser A (1970). The Paradoxical Theory of Change. In: Fagan J. & Shepherd L. (eds.). Gestalt Therapy Now. New York, Harper Colophon Books, pp. 77-80.

Bloom D.J. (2003). "Tiger! Tiger! Burning Bright" - Aesthetic Values as Clinical Values in Gestalt Therapy. In: Spagnuolo Lobb M. & Amendt-Lyon N. (Eds). Creative License. The Art of Gestalt Therapy. Springer, Wien, pp. 63-78.

Bloom D. "The Phenomenological Method of Gestalt Therapy: Revisiting Husserl to Discover the 'Essence' of Gestalt Therapy". Gestalt Review, 13 (2), forthcoming. Bowman E. & Nevis E.C. (2005). The History and Development of Gestalt Therapy. In: Woldt, A.L. & Toman, S.M., eds. Gestalt Therapy. History, Theory, and Practice. Sage Publications, Thousand Oaks, pp. 3-20.

Clarkson P. & Mackewn J. (1993). Fritz Perls. SAGE Publications Ltd, London.

Fleming Crocker S. (2009), "Phenomenology in Husserl and Gestalt Therapy", British Gestalt Journal, 18, 1, pp. 18-28.

Joyce P. & Sills C. (2006). Skills in Gestalt Counselling & Psychotherapy. London: Sage. Joyce P. & Sills C. (2006). Skills in Gestalt Counselling & Psychotherapy. London, Thousand Oaks: Sage.

Kemmis S. & McTaggart R. (1990). The Action Research reader. Victoria: Deakin University. Korb M.,

Gorrell J. & Van De Riet V. (2002) Gestalt Therapy Practice and Theory. Gouldsboro: The Gestalt Journal Press.

Mackewn J. (1999). Developing Gestalt Counselling. London: Sage.

Melnick J., Nevis S.M. & Shub N. (2005). Gestalt Therapy Methodology. In: Woldt, A.L. & Toman, S.M., eds. Gestalt Therapy. History, Theory, and Practice. Sage Publications, Thousand Oaks, pp. 101-115.

Perls F., Hefferline R. & Goodman P. (1994). Gestalt Therapy. Excitement and Growth in the Human Personality, Gouldsboro: The Gestalt Journal Press.

Perls L. & Rosenfeld E. (1978). "An Oral History of Gestalt Therapy. Part one: A Conversation with Laura Perls". The Gestalt Journal, <http://www.Gestalt.org/perlsint.htm>

Philippson P. (2001). Self in Relation. Highland, NY: The Gestalt Journal Press.

Polster M. (2005). Gestalt terapie: Vyvoj a vyuziti [Gestalt Therapy: Development and Application]. In: Zeig J., ed. Umeni psychoterapie [Evolution of Psychotherapy]. Praha: Portal, pp. 516-532.

- Roubal J. (2009). "Experiment: A Creative Phenomenon of the Field". *Gestalt Review*, 13/3, 263-276.
- Spagnuolo Lobb M. & Amendt-Lyon N., eds. (2003). *Creative License, The Art of Gestalt Therapy*. Wien and New York: Springer.
- Wheeler G. (1991). *Gestalt reconsidered: a new approach to contact and resistance*. New York: Gardner Press, Inc.
- Woldt A.L. & Toman S.M. (2005). *Gestalt Therapy. History, Theory, and Practice*. London, Thousand Oaks: Sage.
- Yontef G.M. (1993). *Awareness, dialogue and process*. New York: The Gestalt Journal Press.
- Zinker J. (1977). *Creative Process in Gestalt Therapy*. New York: Vintage Books.

Менаџирање на промената, Работа со кризи и траума

Свесност во тешки моменти, вклучува свест за:

- Тешките моменти во релацијата клиент/терапевт, што би можеле да бидат репрезентации на тешкотии во други релации на клиентот.
- Фазите на промена: стагнација, поларитет, дифузија, контракција и експанзија (Staemmler, 1994).
- Да е способен да се справи со парадоксалната теорија на промена (Beisser, 1970).
- Да е способен да управува со искусствено егзистенцијалните процеси, како на пример што е опишано од страна на Lewin and Kemmis et al. (1990), исто така наречен "акционо истражување". Фази како свесност на ситуацијата, експериментирање со таа ситуација, обсервации за време на експериментирањето и затворање со критичка рефлексција и дефинирање на наученото.
- Да е способен да ја види фигура/позадина формацијата во тековната клиент/терапевт ситуација и да ја видат дека фигура/позадина формацијата во поширок културно-општествено- политичко- економска ситуација.

6.1. Работење со луѓе во криза

Свесноста на кризната интервенција вклучува:

- Да е свесен за кризата како поле и тоа не само како индивидуален феномен.
- Да е свесен за влијанието на кризата на терапевтскиот однос и на неговите можни пораки до терапевтот.
- Да е свесен за безбедносното прашање во криза (ризик за себе).
- Да е свесен за позитивните аспекти во криза како потенцијал за промена и развој.
- Да е способен да ги поднесе силните емоции во текот на поддршката и присутен на контакт границата.
- Да е способен за поддршка на свесноста за телото и движењата со озвучување, специфични интервенции (т.е. на дишење), приземјување, контактирање, допирање, држење, итн на соодветен и неинвазивен начин.
- Да е способен да им овозможи на индивидуите и семејствата активно и отворено да придонесат во процесот на идентификување и да најдат соодветни стратегии за справување со ризик.
- Да е способен за поддршка на клиентот во истражување на нови можности, како и можните позитивни резултати и нов животен биланс по кризата.
- Да е способен да ги идентификува, оправда и евидентира потребите за, и типот на, правните и процедурални интервенции потребни за справување со кризата.
- Да е способен да споделува информации во согласност со законските, политичките и процедурални барања.

6.3. Работа со трауматизирани луѓе

Свесноста за работата со траума вклучува:

- Да е свесен за присуството на траума и нејзиното присуство и репрезентација во овде и сега.
- Да е свесен за еднократна и комплексна траума, како и комплексноста на траумата и трауматските реакции кои ја вклучуваат целата индивидуа, нејзиното физичко, емоционално, бихевиорално, когнитивно, социјално и духовно функционирање.
- Да е свесен за ризикот од повторна трауматизација во терапевтската работа која вклучува изложеност.
- Да е способен да работи во овде и сега, кога овде и сега е неподносливо (Bauer, 2003).
- Да е способен да прави разлика помеѓу акутна и долготрајни хронични трауми.
- Да е способен да ја аплицира свесноста за секвенците на контакт во случај на траума.
- Да е способен за поддршка на клиентите во повторно воспоставување смисла за само-контрола, граници, свесност и контакт функции.
- Да е способен да ги поднесе силните емоции во текот на фокусирање на вниманието и да е присутен на контакт границата.
- Да е способен за поддршка на свесноста за телото и движењата со озвучување, специфични интервенции (т.е. на дишење), приземјување, контактирање, допирање, држење, итн на соодветен и неинвазивен начин.
- Да е способен за поддршка на клиентот кон трансформација на значењата на трауматскиот настан, повлекувањето на траумата, интеграцијата и затварањето.
- Да е способен за поддршка на клиенти во градење на капацитет за прифаќање на пост-трауматските промени и истражување на нова ориентација во животот после траумата, вклучувајќи ја свесноста за пост-трауматскиот раст.
- Да е способен да ги забележи, оправда и споделува активности и потребата за натамошните дејствија, согласно законските, политичките и процедурални барања.

Литература

Bauer A. & Toman S. (2003). "A Gestalt Perspective of Crisis Debriefing: Working in the Here and Now When the Here and Now is Unbearable". *Gestalt Review*, 7, 1: 56-71. Beisser A. (1970). *Gestalt Therapy Now*. Highland, NY: The Gestalt Journal Press. Kemmis S. & McTaggart R. (1990). *The Action Research reader*. Victoria: Deakin University. Lewin K. (1952). *Field Theory in Social Science*. London: Tavistock Publications Limited. Staemmler F.M. (1994). "On Layers and Phases". *The Gestalt Journal*, XVII, 1: 5-31. Vidakovic I. (2013). The Power of "Moving On". A Gestalt Therapy Approach to Trauma Treatment. In: Francesetti G., Gecele M. and Roubal J., eds., *Gestalt Therapy in Clinical Practice. From Psychopathology to the Aesthetics of Contact*. Milano: FrancoAngeli.

Завршување и евалуација

7.1. Работа кон завршување и менаџирање на завршувањето на психотерапијата

Завршувањето на психотерапијата е значаен дел од процесот на терапија. Во оваа фаза на терапијата на концептот на гешталт теоријата на поле треба да се ревидира. Како што знаеме теоријата на поле гледа на сите настани како функција на релацијата на повеќе интерактивни сили. Интерактивните сили формираат поле во кое секој дел влијае на целината и целината влијае на сите делови од полето. Нема настан во изолација. Целото поле ги детерминира сите настани во полето, со некои сили во свесноста и некои во позадина (Yontef, 2002). Исто така, пост-контакт фазата и нејзината примена е важна во оваа фаза на терапијата. Како што Перлс кажува «и ги наоѓаме кога го прифаќаме и влегуваме во оваа ништожност, празнина, а потоа пустината почнува да цвета. Празнината оживува, се исполнува. Стерилната празнина станува плодна празнина" (Perls, 1969, стр. 57, според Mackwen, 1997). Згора на тоа, концептот на креативно приспособување треба да се земе во предвид, поради фактот дека тоа е многу важно за завршувањето на терапевскиот процес. Конечно, сфаќањето дека сопствената посебност и морталитетот се значајни аспекти на завршување на процесот на завршување на терапевтската релација, исто така, треба да бидат вклучени во оваа фаза на терапијата.

7.1. 1. Гешталт терапевтот е

- Компетентен да го користи концептот на теоријата на поле и е свесен за нејзиното значење за завршување на терапијата. Условите на полето на крај на терапијата (должината на советување или терапевскиот процес, практичните аспекти на животот на терапевтот и клиентот, значењето на завршувањето и останувањето во искуството на клиентот) мора да се земат во предвид.
- Свесен за важноста на селф функциите и системите за поддршка во завршување на психотерапијата. Многу е важно терапевтот да ја подигне свесноста на клиентот за неговите системи за поддршка во фазата на завршување на процесот на терапија.
- Свесен за важноста на дијалогот во оваа фаза на терапијата. Дијалогот со клиентот е клучен во завршувањето на процесот на терапија.
- Способен е за користење и примената на концептот на незавршена работа во оваа фаза на терапијата. На крајот на терапијата поврзувањето со претходните искуства на прекинување и сепарација можат да се појават. Гешталт терапевтот треба да работи со клиентот преку концептот на незавршената работа на чувствата поврзани со претходните прекинувања и сепарации на крајот на терапијата.
- Свесен за концептот на секвенцата на искуството и фазата на пост контактот во оваа фаза на терапијата. Постконтактот е фигура во овој дел од процесот на терапија како и неговата важност за клиентот да се чувствува безбедно да ја истражуви оваа фаза на контакт со терапевтот.
- Компетентен за користење и вклучување на феноменолошкиот метод во оваа фаза на терапијата. Доживувањето на клиентот за терапевтот во терапевт-клиент интеракцијата е валидна феноменолошка реалност како и селф-концептот на терапевтот.

7.1.2. Гешталт терапевтот е способен за

- Препознавање на моментот за елаборирање на теоријата на поле во оваа фаза на крај на терапијата. Употреба на теоријата на поле треба да биде поддржана со ко-создавање на процес помеѓу терапевтот и клиентот.
- Поддршка на клиентот во интернализирање на искуството од терапија во сопствената реалност и репертоарот на сопствените алатки за поддршка во иднина со користење на концептите на селф функциите и системите за поддршка. Ова е многу важно за клиентот и му дава чувство на успех во терапевтискиот процес.
- Работа со клиентот преку дијалог, истражување и именување на она што не е постигнато. Како за клиентот и така и за терапевтот е важно да се вербализира она што не е постигнато во терапијата, затоа што тоа може да влијае на крајот на терапевтискиот процес.
- Чувствување на промените во квалитетот на контактот при работа со незавршените работи на крајот на терапијата и рефлектирање на истото на клиентот. Концептот на незавршена работа и нејзината имплементација на крајот на терапијата може да бидат исцелувачки за клиентот и терапевтот, но исто така и за нивниот терапевтски однос.
- Поттикнување на клиентот да остане експериментално со неактивност или празнина, со обезбедување поддршка за тоа, како дел од завршување на терапевтискиот процес.
- Да го земе во предвид феноменолошкиот аспект кога завршува терапијата и да работи со чувствата на завршување. Феноменолошкиот аспект и чувствата на завршување се чини дека се неразделни во оваа фаза на терапијата.

7.2. Заведување и евалуирање на психотерапијата

Кога зборуваме за евалуација на психотерапијата прво треба да бидеме свесни дека терапевтите имаат различни пристапи за мерење и снимање на податоците на терапевските сеанси. Дури и ако тоа е точно, значајните наоди на некои автори треба да се зема во предвид. Bondi (2006) објави извештај за COSCA (Professional Body for Counseling and Psychotherapy in Scotland-Професионално тело за советување и психотерапија во Шкотска), во која таа изјави «Иако некои студии укажуваат на скромни варијации во ефикасноста на различните пристапи во различни услови, главната порака од овие студии е дека методолошката ориентација не е значаен фактор за ефикасноста». Оваа откриција се поддржани од CORE (Clinical Outcomes for Routine Evaluation- Клинички резултати за рутинска евалуација) National Research Database/Национален истражувачки центар за податоци (Stiles, Barkham, Twigg, Mellor-Clark, & Cooper, 2006). Исто така, според Хејнс и Џонсон (Haynes and Johnson, 2009) треба да правиме разлика помеѓу – ефикасност, ефикасност и практична ефикасност. Тие предлагаат резиме на овие три концепти:

Ефикасност е степенот до кој интервенциите резултираат со позитивни резултати во идеален сетинг. Идеален сетинг често се истражувачки лаборатории или експериментални услови обезбедени во студии со висок степен на внатрешна валидност.

Ефективност е степенот до кој третманот обезбедува позитивни резултати за клиентот во реалниот сетинг.

Практична ефикасност е степенот до кој еден третман обезбедува релативно подобри резултати од другите третмани. (Haynes & Johnson, 2009, стр. 302-303, според Brownell, 2008). Имајќи предвид дека психотераписката евалуација треба да биде различна од медицинската или статистичката, Brownell (2008, 2010) предлага да се користи како филозофска конструкција што

се однесува на ниво на оправданост за било која дадена акција и има разни основи. Тоа може да биде врз основа на лично искуство и тврдење, така психотерапевт тврди дека тоа што тој го прави е ефикасно, бидејќи терапевтот ги видел резултатите од промени во животот кај клиентите и нивното општо задоволство. Исто така, треба да се биде свесен за недостатоците во немање квантитативна евалуација.

7.2.1. Гешталт терапевтот е:

- Компетентен да ја спроведува гешталт теоријата и методологијата на терапијата во процесот на евалуација на психотерапијата, особено концептот на свесноста и нејзината примена во процесот на терапија на клиентот. Без знаење и вештини за примена на концептот на свеста, гешталт терапевт нема да биде во можност да го евалуира процесот на психотерапија со сета негова сложеност.
- Свесен за важноста на парадоксалната теоријата на промени за процесот на евалуација на текот на психотерапијата. Овој теоретски концепт е од клучно значење за гешталт тераписката евалуација на психотерапијата и терапевтите треба да бидат свесни за тоа кога се работи со клиентот.
- Компетентен да го користи пракса врз основа на докази во процесот на евалуација на психотерапијата.

7.2.2. Гешталт терапевтот е способен за

- Разбирање дека свесноста, автентичноста и контактот со себе се основните делови на процесот на евалуација во гешталт терапијата кои треба да бидат земени во предвид од страна на терапевтот при оценување на терапевтскиот процес со клиентот.
- Да го нагласи дијалогскиот пристап и да одговори на начин што може да е ефикасен/корисен за клиентот.
- Користење на концептот на парадоксалната теоријата на промени и да има практични докази дека овој концепт му е познат на клиентот во неговиот живот и терапија (дека клиентот е подготвен да се види себеси таков каков што е, но не и таков каков што треба да биде).
- Да ги примени опсервациите и евалуацијата на телесните процеси (на пример постурална промена) во оваа фаза на терапијата.

Литература

- Bondi L. (2006). The effectiveness of Counseling. Edinburgh: COSCA. (DH, 2004). Organizing and Delivering Psychological therapies: July 2004. Retrieved from http://www.dh.gov.uk/PublicationsAndStatistics/Publications/PublicationsPolicyAndGuidance/PublicationsPolicyAndGuidanceArticle/fs/en?CONTENT_ID=4086100&chk=72vikq Brownell P. (2008). Practice-based evidence. In Brownell P., ed. Handbook for theory, research, and practice in Gestalt Therapy (pp. 90-103). Newcastle, UK: Cambridge Scholars Publishing.
- Brownell P. (2010). Gestalt Therapy: A guide to contemporary practice. New York: Springer Publishing Company.
- Mackewn J. (1997). Developing Gestalt counseling. London: Sage Publication.
- Yontef G. (2002). "The rational attitude in Gestalt Therapy, theory and practice". International Gestalt Journal, 25/1, 15-34.

DOMAIN 10

Соработка со други професионалци

Гешталт терапевтот е свесен за можноста и потребата да соработува со други професионалци со цел да ги поддржи сопствените клиенти и да ја промовира нивната лична и релациона добросостојба (Joyce & Sills, 2001). Работењето ефективно во одреден амбиент често вклучува соработка со други активни професионалци. Спектарот на професионалци со кои работиме ја открива широчината на она што терапевтот го прави: во болниците и во центрите за ментално здравје, во училиштата, во корпорации, големи и мали, во спроведување на законот и во војската, во работата на заедницата итн. Се консултира со, реферира на, или соработуваат со други професионалци и институции до степен потребен за да им служи на најдобрите интереси на оние со кои тие работат (Behnke, 2005). Гешталт терапевтот е отворен за важните случувања кои влијаат на терапевтскиот процес, без разлика дали во областа на гешталт терапијата или во други области или училишта на психотерапевтски истражувањата и практика, со оглед на користа на клиентите (ЕАГТ - Кодекс на етика и професионално однесување). Усвојување на една или друга фиксна доктрина и потчинување на некаква теоретски догма може да го ослабне терапевтот и може да резултира со ригидност што ја ограничува способноста на индивидуата да дејствува во согласност со естетските побарувања во дадена ситуација. Тоа доведува до исклучување, а не на вклучувањето на сите внатрешни и надворешни ресурси кои можат да бидат корисни за клиентот. Гешталт терапевтот знае дека искуствата се надвор од дофатот на нашите теории, и најдобар начин да се пријде на комплексноста на човештвото е постојано да се проширува, освежува и обновува нашето знаење и идеи. Признавајќи ја комплексноста и разновидноста на дисонантните искуства ние сме во состојба да ги надминеме ограничувачките ставови кои се одразуваат само на една фиксна перспектива од поголемиот комплекс на реалноста (Roberts in Polster & Polster, 1999, стр. 16-19). Едукативниот процес трае цел професионален живот, гешталт терапевт се грижи да ја зголеми и продлабочи неговата професионална и лична компетентност.

8.1. Гешталт терапевтот е запознаен со:

- Главните филозофски концепти кои се во корените на гешталт терапијата: егзистенцијализмот, хуманизмот, теоријата на поле, феноменолошкиот и холистички пристап кон човечките суштества и искуства, итн
- Основите на другите терапевтски пристапи, како и современите идеи кои влијаат на гешталт теоријата за терапија.
- Значителни психотераписки истражувања - од гешталт терапијата и од други психотерапевтски пристапи, како и. гешталт терапевт разбира како ново стекнатото знаење може да влијае на неговата терапевтска пракса.
- Дијагностичкиот процес за гешталт терапија (модификации во контактот, зоните на свесноста, степенот на само-поддршка, стилот на контактирање или креирање релации, итн), како и релевантните ДСМ и МКБ дијагностички критериуми (види домен 3).
- Улогата и функцијата на други професии, почитување на основните разлики, како и заеднички карактеристики.
- Социјални, културни и политички димензии на менталното здравје и третман. Клиентот не е изолиран од контекст и интерконекциите. Социјалните, културните и политичките аспекти влијаат

врз контексот на нивните клиенти во здравје и болест. Дури и ако се работи со еден клиент, пошироките системи се секогаш засегнати.

- Социјалните и политички импликации на работата на терапевт, неговата улога и одговорност во специфични контексти каде што може да се применат гешталт специфични интервенции, меѓу професионалци кои соработуваат, но и пошироко во општеството.
- Тековна ментална здравствена политика, етички кодови и соодветното законодавство на национално ниво, кое што се однесува на неговата професионална работа.
- Националните и меѓународните професионални организации во кои се собираат колеги од исти или различни пристапи, како и професионални организации на европско ниво како ЕАГТ (Европската асоцијација за гешталт терапија) и ЕАП (Европската асоцијација за психотерапија) како платформа за средба и размена со психотерапевти кои доаѓаат од иста или други професии и психотерапевтски модалитети.

8.2. Гешталт терапевтот е способен за:

- Признавање на повеќе перспективи од кои човечкото искуство може да се гледа и за толерирање на разлики, неизвесност и тензија на навидум некомпатибилни поларитети, ослонувачки се на процесот и дијалогот за да донесе повеќе смисла и меѓусебно разбирање.
- Ангажирање со соодветен јазик и став во јас-ти релацијата и дијалог за да се избегне нерамнотежа во моќта на релациите помеѓу професионалци-професионалци, како и помеѓу стручни лица-клиенти.
- Промовирање и воспоставување на ефективни професионални односи. Тој гради врски со други професионалци и работи заеднички носејќи хуманистички пристап и "отелотворена во полето" перспектива искуството на клиентот.
- Комуникација со други професионалци кои ги информира за гешталт терапијата, гешталт дијагностичките принципи и опсервации, и терапевтскиот процес и резултати. Гешталт терапевтот е способен за создавање на заедничка основа, јазик и разбирање со различни професионалци во различни контексти во кои се применува гешталт терапијата (приватна терапевтска пракса, клинички услови, училишта, организациска поставеност, итн.)
- Изработка на дијагностички забелешки и заклучоци и во гешталт процесот и ДСМ/МКБ услови. Гешталт терапевтот треба да биде во можност да го опише сопствениот клиент и да даде извештај во дијагностички термини кои му овозможуваат дијалог со други професионалци.
- Градење на мрежи со членови на други професии и институции со цел да ја обезбеди потребната дијагностичка и терапевтска безбедност и достапност на средства за помош за клиентот.
- Оценување кога и како да се реферира клиентот и на други стручни лица/експерти (гешталт терапевт, терапевт од друг модалитет, психијатар, итн. "Гешталт терапевтот ќе ги преземе само оние задачи каде тој знае, или треба да знаат дека ја има неопходната способност за решавање на овие задачи и ќе ги комплетира на начин кој е од корист за процесот на клиентот. Во текот на работниот процес, гешталт терапевт, по откривањето на границите на неговата компетентност, или ќе го префрли на клиентот на друг професионалец или ќе воспостави соработка со друг/и професионалец/и" (ЕАГТ - Кодекс на етика и професионално однесување).
- Спроведување на неговата пракса во согласност со релевантните здравствени политики, етички кодекси и законските прописи.

Постапување во согласност со етичките стандарди и при соработка со други професионалци тој/таа мора да го примени ЕАГТ - Кодексот на етика и професионално однесување, особено во следниве ситуации:

- Гешталт терапевтот обезбедува релевантни информации за клиентот и не ги задржува информациите од клиентот за достапноста на помош и професионална услуга од други колеги, институции или алтернативни опции (ЕАГТ - Кодекс на етика и професионално однесување).
- Гешталт терапевтот бара поддршка и помош во однос на неговите потешкотии во врска со проблематична ситуација во одреден контекст од искусни колеги. Тој бара индивидуална или групна супервизија, во зависност која супервизиски сетинг најдобро одговара за поддршка и појаснување во специфичната ситуација. Тој е способен да ги употреби професионалните консултации и да ги вклучи сите клинички релевантни идеи, перспективи и ресурси и нив да ги трансформира во соодветна интервенција (ЕАГТ - Кодекс на етика и професионално однесување).
- Гешталт терапевтот се изразува на еден специфичен и во овде и сега прецизен начин, без осуда или етикетирање во обраќањето на клиентите или други професионалци. Гешталт терапевтот ја почитува, исто така, во јавноста, работата на другите колеги и апстинира од давање забелешки за други теоретски модели, училишта или колеги во различни професионални улоги (ЕАГТ - Кодекс на етика и професионално однесување).
- Гешталт терапевтот постапува со почит кон другите колеги и нивната работа. Тој нема да прифати задача или проект, во кој друг колега е веќе вклучен, особено кога постои терапевтски договор помеѓу клиентот и другиот терапевт. Во случај на сомневање, гешталт терапевт влегува во дијалог со колегата по претходно прибавено информирана согласност на клиентот (ЕАГТ - Кодекс на етика и професионално однесување).
- Гешталт терапевтот дејствува одговорно и нема да ги прифати економските или личните придобивки за повикување клиенти на друг колега или институција (ЕАГТ - Кодекс на етика и професионално однесување).
- Ако Гешталт терапевтот стане свесен за однесувањето на еден колега со кое е веројатно да предизвика реакција кон областа на психотерапијата има должност да се соочи со колегата и/или неговата професионална асоцијација (ЕАГТ - Кодекс на етика и професионално однесување).
- Гешталт терапевтот вежба професионално расудување при одредување кога да се откриваат доверливи информации со цел да се соработува со друг професионалец, гешталт терапевтот идентификува кои информации треба да ги сподели, во согласност со етичките стандарди за да се минимизираат упадите во приватноста.
- Ако Гешталт терапевтот самиот се наоѓа во конфликт помеѓу различни или неколку етички позиции и барања и не може да го реши овој конфликт сам или со помош на интервизија и супервизија, се обраќа до Етичкиот комитет на НАО, НОГТ или други релевантни национални или меѓународни асоцијација (ЕАГТ- Кодексот на етика и професионално однесување).
- Ангажирање на општествено одговорен начин, промовирајќи ги меѓу професионалци со кои соработува принципите на раст, само регулација и прилагодливост на луѓето, социјалните системи и општества.

Литература

Roberts A. (1999). Introduction. In: Polster & Polster, From the Radical Center: The Heart of Gestalt Therapy. Cleveland: Gestalt Institute of Cleveland (GIC) Press. Joyce P. & Sills C. (2001). Skills in Gestalt Counselling. London: Sage. Sills C., ed. (2006). Contracts in Counselling. London: Sage. Behnke S. (2005). "Cooperating with other professionals: Reflections on Ethical Standard 3.09". APA March 2005, 36, 3. <http://www.apa.org/monitor/mar05/ethics.aspx> EAGT. Code of Ethics and Professional practice. <http://www.eagt.org/pdf/Ethics Code & Complaints Procedure 2008.pdf>

DOMAIN 10

Употреба на супервизија, (врсничка) интервизија и критичка евалуација

9.1. Супервизија

Употребувајќи ја супервизијата, гешталт терапевтот треба да биде запознаен со:

- Дијалогскиот метод, како принцип и став во терапевтскиот однос кој вклучува: присуство, инклузија и посветеност на дијалогот. Терапевтот и супервизорот се активно присутни како индивидуи и тие самите се покажуваат во вистинска и безрезервна комуникација. Употребата на присуството и самостојното откривање треба да биде во служба на терапијата/супервизијата. Инклузијата е подготвеност да се допре и се пресели во другата индивидуа, а исто така со истовремено одржување на чувството за себе. Дијалогот е форма на релација кој се базира на она што секој човек го искуства. Во вистински дијалог двете страни имаат вредни и потребни перспективи да придонесат (Schulz,, 2004).
- Теоријата на поле како начин на разбирање на тоа како сопствениот контекст влијае на тоа како една личност ќе доживее себе си и другите. Едно индивидуа не може да биде разберана без разбирање на полето или контекстот во кој таа живее. Не постои изолиран настан. Теоријата на поле гледа на сите настани како функција од интеракцијата на повеќе сили. Интеракционите сили формираат поле, во кое секој дел од теренот влијае на целината и целината влијае на сите делови на полето (Yontef, 2002). И супервизорот и супервизируваниот влегуваат во полето на терапија со клиентот во паралелен процес. Супервизијата може да даде основа и да му помогне на терапевтот да го види она што се случува во односот со клиентот.
- Феноменолошкиот принципот на гешталт терапијата. Во гешталт психологијата феноменолошкиот метод се однесува на "наивен и целосен опис на директното искуство на што е". Феноменолошкиот метод го подобрува директното, непосредно искуство за да се намали влијанието на пристрашноста и претходното учење. Во гешталт терапијата не се верува дека ќе се достигне објективна вистина со "групирање". Во феноменолошкото размислување, реалноста и перцепцијата се интеракциски ко-креации; тие се оние кои произлегуваат од односите меѓу оној што перципира и перципируваниот (Yontef, 2002). Во фокусот на супервизијата повеќе е "како" тече процесот на терапијата од "зошто". Супервизорот не е во потрага по "вистинското објаснување", сите членови во терапевтското поле се експерти за нивните релациони искуства.
- Релациониот став во гешталт терапија која се фокусира на метатеоретските пораки за природата на индивидуата, особено на клиентот, и како тие влијаат на безбедноста и самодовербата на клиентите. Ова особено се дискутира околу прашањата на срам и на вредностите кои се вклучени во конфронтативните пристапи за гешталт терапијата, прашањата на вредноста (на пример, на зависност, самодоволност и меѓузависност). Релациона гешталт терапија исто така, се занимава со метатеоретските пораки за тоа како терапија е спроведена (Yontef, 2002).
- Моделот базиран на релациите во контекст на супервизијата- супервизијата е секогаш меѓучовечка, вклучува перспектива на системите, се ангажира во процесот на истрага, наместо од пребарувањето на "вистината", бара балансирање на димензијата учесник-набљудувач. Тоа е ко-создавање на "ново" наративно и ново значење од супервизируваниот и супервизируваниот, кој известува за работа со клиентот (Gilbert&Evans, 2000).

- Трансфер и контратрансфер од интерсубјективна перспектива, двајцата и клиентот и терапевтот носат свои карактеристични начини на организирање на полето меѓу нив врз основа на нивното минато особено во однос на релациите, кои ќе имаат тенденција да го обликуваат начинот на кој тие ја доживуваат сегашноста. Меѓучовечката димензија во гешталт терапијата може да биде интерсубјективен процес меѓу психотерапевтот и клиентот или непосредна интеракција меѓу супервизорот и супервизируаниот или меѓусебната поврзаност на наведените како паралелен процес (Gilbert&Evans, 2000).
- Мета перспектива и системска перспектива. Гешталт терапевтот го поттикнува развојот на "вклучувањето", "трето лице" перспективата со сите учесници во процесот, со капацитет да бидат свесни за многу различни агли од кои терапевтскиот процес може да се гледа, капацитетот да се оцени влијанието на нашето однесување од другите и да бидат чувствителни на влијанието што другите го имаат на нас, и сл (Gilbert&Evans, 2000).
- Парадоксална теоријата на промени. Промената не се случува преку присилен обид од страна на поединец или од друго лице да го промени него, но таа се случува ако индивидуата си даде време и напор за да биде она што е- да биде целосно инвестиран во сопствената сегашна позиција. Со отфрлањето на улогата на агент за промена, се дава значење и промената станува можна (Beisser, 1970). Гешталт терапевтот поттикнува заложби за процесот на дијалог, а не посветеност кон одредена цел или резултат во терапијата или супервизијата.

Употребувајќи супервизија, гешталт терапевтот треба да биде способен за:

- Зборување за своите потреби за супервизија и во супервизијата, правење првичен договор и одржување континуиран договор со супервизорот. Терапевтот е способен за само-откривање и свесност за сопствените чувства во процесот, особено чувството на срам и правење договор со супервизорот за каков вид на супервизија која ќе биде соодветно безбедна и мотивирачка.
- Ангажирање во дијалог со супервизорот, во не-хиерархиска релација, гледајќи на супервизорот како на партнер во феноменолошките искуства за учење отколку како на експерт кој знае како терапијата треба да се одвива. Терапевтот е способен за супервизорска алијанса како активен партнер во ко-создавање на релацијата и ко-создавање на значењето во дијалогот.
- Рефлектирање на критичен начин на терапевтскиот процес и прогрес. Терапевтот треба да е способен да развие критичко размислување за процесот и напредокот во терапијата; да е способен да ги дефинира сопствените прашања за супервизија, и способен да ја земе "трето лице улогата" кога е тоа потребно, со цел да потигне по сеопфатна мета перспектива на процесот и контекст.
- Да биде во феноменолошкото поле, со воздржување од евалуација на сопствената работа како добра или лоша и ставање на страна на пред-разбирањето, со насочена свесност при опишување на очигледните појави кои се појавуваат во супервизираната ситуација. И терапевтот и супервизорот не се прашуваат "зошто" терапевт или клиентот функционира на одреден начин, а тие истражуваат заедно "како" тие функционираат. Терапевтот е во состојба да стане свесен и ги опише феноменолошки појавите и како тие се појавуваат. Тој не ги критикува опишаните феномени (на пр интервенциите на терапевт, однесувањето на

на клиентот, трансфер и контратрансфер процесите). Наместо тоа тој ги истражува нив со користење на дијалог со супервизорот или со користење на различни можни креативни експерименти во супервизијата.

- Ангажирање во создавање или ре-креација на искуство во врска со неговите дилеми во супервизијата. Терапевтот е способен да го употреби фактот, дека терапевтската ситуација е во сегашноста (до одреден степен), исто така, овде и сега во супервизијата. Тој има храброст и креативност да користи формирање гешталти, формирање на терапевтска ситуација од креативни експерименти (на пр. играње улога- терапевтот ја игра улогата на неговиот клиент; цртање; имагинација; раскажување; метафори и сл.) Терапевтот може неговата вистинска свесност и повратни информации од супервизорот да ги икористи (или и од другите членови во групата за супервизија) за да добие покомплексна слика на супервизираната ситуација. Терапевтот може да ја користи неговата поголема свесност за наоѓање на сопствени откритија и насоки за неговата понатамошна работа со клиентот.
- Проширување на неговата свесност и способност за контакт. Со помош на супервизорот тој станува се повеќе свесен за себеси на холистички начин: тој е свесен за сензациите на сопственото тело, сопствените чувства, мисли, импулси и прави интуитивен увид и ги употребува нив како богат извор за знаење за терапевтската ситуација и само-поддршка за својата работа. Терапевтот во супервизијата работи на неговата способност и подготвеност за контакт, за средба со клиентот, таков каков што е, да биде отворен за егзистенцијална средба со клиентот. Терапевтот е способен да го истражува сопствениот процес во супервизијата за подигање на свесноста и капацитетот за контакт, да ги употреби за профит на неговиот клиент. Терапевтот е способен да користи супервизија како трета страна во односот со клиентот, како основа и поддршка. Ова му овозможува не само да не се повторат вообичаените релациони модели со клиентот, туку да биде отворен за нови, креативни начини на контакт во текот на дијалогот со клиентот.
- Разбирање на интер-релацијата и контекстот на терапевтската работа. Терапевтот не се гледа себе и неговиот клиент како две одделни единки. Преку дијалогот со супервизорот терапевтот повеќе станува свесен за целото поле на терапевтската ситуација во која терапевтот и клиентот се дефинираат еден со друг и се под влијание од други елементи од пошироко поле. Функционирањето на терапевтот или клиентот не е изолиран феномен кој има "внатрешни психички причини", туку тоа е во функција на полето што се појавува овде и сега во терапевтската ситуација. Терапевтот може да ја разликува својата лична потреба и да обрне внимание на неговиот личен процес за сопствениот раст и развој. Тој е во состојба да ги изолира своите потреби во супервизијата и ќе ги изнесе во неговата лична терапија.
- Препознавање и решавање на трансферот, контратрансферот и паралелниот процес. Релационата ситуација во супервизијата е организирана според слични законитости како супервизираната терапевтска ситуација. На пример терапевтот може да почне да се однесува со супервизорот на ист начин како што клиентот се однесува со терапевтот. Терапевтот е способен преку дијалог со супервизорот да ги именува трансферните и контратрансферните процеси во супервизијата и ги употреби како извор на информации за паралелниот процес (кој е сличен во супервизорскиот и во терапевтски однос).
- Почитување на парадоксалната теоријата на промени и разновидноста во личните стилови. Терапевтот не се обидува да се смени себеси. Тој се потпира на неговиот сопствен потенцијал и способноста на креативни приспособување. Тој ја прифаќа поддршката од супервизорот кој без евалуација му помага на терапевтот да стане свесен за широкиот спектар на

различните аспекти на терапевтската работа, градење на неговиот сопствен терапевтски пристап и да го прифати и почитува тоа. Промената може да се случи тогаш, ако е потребна.

- Препознавање на неговите терапевтски надлежности и развојни потенцијали и неговите професионални и лични ограничувања. Преку дијалог со супервизорот терапевтот препознава повеќе од неговите терапевтски способности, ги интегрира во неговиот личен терапевтски пристап и, исто така, ги признава потребите и можностите на неговиот понатамошен професионален развој. Супервизијата му помага на терапевтот да биде она што е, па терапевтот може да ја развие неговата креативност и да биде свесен за неговите вештини и ограничувања. Терапевтот е способен да ги донесе овие согледувања во супервизијата во психотерапијата и да ги употреби со клиентите.
- Учење од искуството и моделирање. Терапевтот е способен да добие инспирација за сопствената терапевтска работа со клиентите од употребата на горенаведените принципи од супервизијата, постепено да развива сигурен “внатрешен супервизор” како интегрирана репрезентација на контрола на квалитетот.
- Креативно усвојување и примена на искуството, носење на знаењето и вештините стекнати во супервизијата во неговата терапевтска работа на креативен начин и во зависност од актуелната терапевтска ситуација и потребите на неговиот клиент.

9.2. Интервизија

Терапевтот развива исти вештини во интервизијата како и во супервизијата (описани погоре). Во интервизијата, постои посилен акцент на споделување одговорност за процесот на интервизија и, исто така, постои рамноправна партнерска соработка на присутните терапевти.

Критичко оценување/евалуација

Терапевтот е во состојба критички да ја евалуира сопствената работа во супервизијата, интервизијата и пред се директно во терапевтската релација. Во текот на терапевтскиот процес терапевтот е во состојба после разумен период да погледне назад во процесот на терапијата и да го евалуира заедно со клиентот. Терапевтот е отворен и љубопитен за гледиштата на клиентот и заедно ги истражуваат значајните можности за понатамошниот процес на терапијата.

Литература

Beisser A. (1970). "The Paradoxical Theory of Change in Fagan and Shepherd's Gestalt Therapy Now". The Gestalt Journal Press <http://www.gestalt.org/arnie.htm>

Evans K. & Gilbert M. (2005). An Introduction to Integrative Psychotherapy. Houndmills and New York: Palgrave Macmillan.

Gilbert M.C. & Evans K. (2000). Psychotherapy supervision. An integrative relational approach to psychotherapy supervision. Buckingham, Philadelphia: Open University Press, Hewitt Taylor J., Poole S., Rodway R. & Tyson R. (2006). "Parallel Process in Supervision: A qualitative investigation". European Journal for Qualitative Research in Psychotherapy, 1, 1020.

Houston G. (2002). "Supervision: The Difficult Art of Simple Awareness-Raising", British Gestalt Journal, 11/2, 120-124.

Schulz F. (2004). Relational Gestalt Therapy: Theoretical foundations and dialogical elements

<http://www.gestalttherapy.org/publications/RelationalGestaltTherapy.pdf> Yontef G. (2002). "The

Relational Attitude in Gestalt Therapy Theory and Practice". International Gestalt Journal 25/1.

Yontef G.M. (1993). Awareness, dialogue and process. New York: The Gestalt Journal Press.

Етички и културелни прашања

Вовед

Како што стануваме се повеќе мултикултурно општество, разликите во расата и културата помеѓу клиентот и терапевтот се повеќе и повеќе веројатни "(Joyce & Sills, 2010). Ние мора да бидеме свесни за културните разлики и други културни вредности и норми. Во последно време во психотерапијата се навикнавме за да посветиме внимание на разликите во родовата улога во терапевтскиот однос. Од најголема важност е да бидат свесни за сопствениот пол и констелација родовите улоги во терапевтскиот однос, и како се развива во текот на терапевтските средби. Работењето во рамки на европското и глобализирано поле ги проширува аспекти за кои треба да се води сметка.

Многу е веројатно да се прифатат клиенти, кои се од различно културно потекло од терапевтот. Имајќи го ова на ум ние мора да бидеме свесни за она што Pack-Brown, Thomas, and Seymour (2008) го нагласуваат за етичката одговорност на терапевтите да обезбедат професионални услуги кои покажуваат почитување на културните погледи на светот, вредностите и традициите на културно различни клиенти. Згора на тоа, Duran, Firehammer, and Gonzalez (2008) тврдат дека културата е дел од душата. Значи, се чини дека културната самосвест на терапевтот е многу важна за терапевтскиот процес на клиентот (Roysircar et al, 2003; Bar-Yoseph Levine, 2005 година). Како гешталт терапевти се соочуваме со предизвикот да се вклучиме во овие теми во постојано менување на условите и ситуациите, како што «сите вредности се во основа релативни, се менуваат со местото и времето» (Wertheimer во Lee, 2007). Релациониот пристап кон етиката гледа етички одговор на предизвикувачката ситуација, како завиен од полето и треба да се најде решение што понатаму «води до развој на поединецот и околината» (Lee, 2007, во Joyce & Sills, 2010).

Со етичките дилеми кои се јавуваат, кога постои конфликт меѓу две или повеќе вредности, на кои, исто така, може да се гледа како на поларитети, тие треба да бидат опфатени во креативно изнаоѓање на начин што им овозможува развој на односите помеѓу поединецот и околината со автентично однесување и со свесноста на релационионата перспектива и перспективата на полето.

10.1. Гешталт терапевтот е запознаен со:

- неговиот сопствен идентитет на расни, културни и родови вредности, и да биде свесен за овие аспекти што влијаат на ко-создадената терапевтска релација. Откривање на сопствените културни верувања за терапевтите се многу важни за терапевтскиот процес (Roysircar, 2004). Аспектите на разлики на сексуалната ориентација, пол, возраст, верска припадност, хендикеп и образование треба да се земат во предвид.
- концепти на различни видови на етика како нормативни и интегративни етички прашања. Нормативната етика се еден пол на полето и овој пол треба да биде на почетокот прифатен. Движењето кон интегративна етика, што е, би-поларен поглед на секој пол е еднакво валидна и интегративна етика, каде што добри и лоши, убави и грди, итн, сите се растворени во единство. Интеграција значи дека ние формираме единство од деловите, без смалување на кој било дел или губење на било кој од своите квалитети. Овој вид на

модел му нуди на терапевтот начин на работа со клиентите кои ја признаваат својствената нерамнотежа во моќта помеѓу терапевтот и клиентот и нуди правец за работа со процесот што е спротивно на листата на "треба и не смее да се направи" (Gremmler-Fuhr, 2001, стр. 20).

- концептот кој го разбира етичките прашања во гешталт терапијата како дел од поголемото поле, што е повеќе директно врзано во едно радикално проширување на теоријата на поле. Wheeler (2005) нагласува дека индивидуалноста постои од самото раѓање. Според Reck (2009) Levinas изјавува дека поединецот, сфатен дека секогаш е во релација со друга индивидуа, е обврзан за етичка одговорност кон другите.
- концептот на организмичка саморегулација: во основата на клиентот и терапевтот е нивната единствена историја на расата, националноста и културата (Joyce & Sills, 2010) и тој е свесна за ова кога работи со клиентот.

10.2. Гешталт терапевтот е заинтересиран и љубопитен за темите на културните, расните и родовите разлики и е способен за:

- разликување помеѓу етика од доблест и етика од принцип: етичкиот принцип се прашува: "Дали е ова ситуација неетичка?" додека доблесната етика се прашува: "Дали ова што го правам е најдоброто за мојот клиент?" Дури и во отсуство на етичка дилема, етиката од доблест присилува професионално да се биде свесен за етичкото однесување (Meara, Schmidt & Day, 1996, според Corey, Corey & Callanan, 2011, стр.41). Гешталт терапевтот ги интегрира двата аспекти неговата терапевтска работа со цел да постигне подобри етички одлуки.
- наоѓање нови решенија за етичките прашања кои се појавуваат во терапевтскиот однос со клиентот, дејствување етички и автентично, потпирајќи се на етичките кодови кои се пропишани и кон кои терапевтот е обврзан. А со тоа и водење на дијалогот, кој подразбира не само да бидат прашани овие прашања, туку и да бидат испитани нивните можни значења преку егзистенцијалниот дијалог со клиентот.
- примена на принципите на процесот и релациона терапија етички со свесност за различноста, мултикултурализмот и родовите аспекти.
- размислување за етичките прашања со свесност за спонтаноста и креативноста, контактот и нивно вклучување како принципи во гешталт терапијата.
- користење на гешталт терапевтска етика потпирајќи се на фазите, од идентификација до диференцијација до непрестаниот процес на интеграција
- да биде свесен дека терапевтот може да поддржува само морален развој на клиентот ако има свесност за поединечните искуства и размислувања во врска со моралните начела на клиентот.
- примена на феноменолошкиот метод во етичките прашања со свесноста дека невербалното однесување е различно во различни култури.
- користење на концептот на контакт и границите во гешталт терапијата со клиентот во однос на културната позадина на клиентот.
- примена на концептот на организмичка саморегулација во етичките прашања со свесноста за културните вредности.
- почитување на културните различности кога се работи со клиенти од различни културни потекла и користење на теоријата на поле на гешталт терапијата.
- гледање во поширокото поле кое влијае на терапевтскиот однос и ги идентификува неговите предрасуди, лични вредности итн.

- Примена на селф концептот, особено функциите на личност во согласност со разбирање на вредностите и традиционалните верувања во различните култури.
- примена на културниот плурализам и користење на свесноста и контактот како основен гешталт принцип во терапискиот процес. Истражување на сопствените културни сфаќања и стереотипи со користење на гешталт експериментите и искуството во личните тераписки групи или (врсничките) групи на супервизија.
- користење на независен експериментален стил и потпирање на искуствено-егзистенцијалниот став кога се работи со клиенти од различна култура. Терапевтот е, во согласност со етичките принципи, одговорен за користењето на техники (што, каде, како, со кого и сл) и за не ограничување на теоријата при употребата на техниките.

Литература

- Amendt-Lyon, N. (2008) Gender Differences in Gestalt Therapy. *Gestalt Review*, 12(2): 106-121.
- Amendt-Lyon, N. (2008) Reply to Commentaries. *Gestalt Review*, 12(2):140-143.
- Amendt-Lyon, N. (2013) Relational Sexual Issues. *Love and Lust in Context*. In: Francesetti et al. *Gestalt Therapy in Clinical Practice. From Psychopathology to the Aesthetics of Contact*. FrancoAngeli, Milano
- Bar-Yoseph Levine T., ed. (2005). *Dialogue Across Cultures*. New Orleans: Gestalt Institute Press.
- Meara, Schmidt & Day (1996) In: Corey G., Schneider Corey M. & Callanan P. (2011). *Issues and Ethic in the Helping Professions*. Belmont, CA: Brooks/Cole, Cengage Learning.
- Duran E., Firehammer J. & Gonzalez J. (2008). "Liberation psychology as a path toward healing cultural soul wounds". *Journal of Counseling and Development*, 86 (3), 288-295.
- Gremmler-Fuhr M. (2001). "Ethic Dimensions in Gestalt Therapy: From a Normative to an Integral Formation of Value Judgments". *Gestalt Review*, 5 (1), 24-43.
- Joyce P. & Sills Ch. (2010). *Skills in Gestalt Counselling & Psychotherapy*. London: Sage.
- Lee R.G. (2004). *The values of Connection. A relational approach to Ethics*. Gestalt Press.
- Pack-Brown S.P., Thomas T.L. & Seymour J.M. (2008). "Infusing professional ethics into counselor education programs: A multicultural/social justice perspective". *Journal of Counseling and Development*, 86 (3), 296-302.
- Reck M. (2009). "The Gestalt of Multiculturalism: An Analysis of Gestalt Therapy Theory in Light of Ethnic Diversity with a Focus on Organismic Self-Regulation. Unpublished Doctoral dissertation". School of Professional Psychology. Paper 74. Retrieved from <http://commons.pacificu.edu/spp/74>.
- Roysircar G., Sandhu D.S. & Bibbins V.E. (2003). *Multicultural competencies: A guidebook of practices*. Alexandria, VA: American Counseling Association.
- Roysircar G. (2004). "Cultural self-awareness assessment: Practice examples from psychology training". *Professional Psychology: Research and Practice*, 35 (6), 658-666.
- Ullman, Deborah; Wheeler, Gordon (Eds.) (1998) *The Gendered Field. Gestalt Perspectives and Readings*. GIC Press, Cambridge, Mass.
- Wheeler G. (2005). "Culture, self, and field: A Gestalt guide to the age of complexity". *Gestalt Review*, 9, 91-128.

Менаџмент и администрација

11.1. Гешталт терапевтот е компетентен за:

- Да биде свесен за сопствениот придонес во полето. Тој е свесен дека е дел од заедничкото поле со клиентот и зема активно учество во организација на полето од начинот на кој управува со случајот и сопствените системи за поддршка, начинот на кој генерално се грижи за себеси на сеопфатен начин (ум, тело, емоционални, духовни димензии). Тој е свесен дека, исто така, придонесува во организацијата на полето со клиентот од начинот на кој ја одржува бизнис праксата, администрацијата и сметководството.
- Да го набљудува феноменолошки (јасно, но без обвинување на себе или клиентот) сопствениот активен придонес во организацијата на полето спомената погоре.
- Да прави разлика на овие свои придонеси во различни случаи со различни клиенти. Да ги набљудува феноменолошки овие разлики и да ги цени како извор на информации за можностите на организацијата на заедничкото поле со конкретен клиент.
- За да го користи овој извор на информации за терапевтската работа а исто така и како фидбек за сопственото функционирање како професионалец и како личност.
- Да ги евидентира терапевтските сесии во начинот кој се базира на гешталт терапевтските принципи. Ова не значи само да ги запише феноменолошките дескрипции на процесот на клиентот, туку исто така, да се фокусира на описот на сопствените искуства со клиентот и сопствените придонеси кон организацијата на полето за време на терапевтскиот процес.

Истражување

«Гешталт терапијата е егзистенцијален, искусствен и експериментален пристап ...» (Laura Perls, 1992 според Strumpf, 2004). Гешталт терапијата има потреба од двата и квантитативниот и квалитативниот метод, со цел да се воспостави доволен квалитет. Таков мулти-методски или мешан метод во истражувачките програми е неопходен затоа што појавите се повеќеслојни, со повеќе компоненти (Brownell, 2008). Истражувачите треба да ги разјаснат нивните истражувачки цели, да усвојат плуралистички пристап и користење и на квалитативните и на квантитативните средства. Операцијата дескрипцијата е од клучно значење за гешталт пристапот и е толку важна како и искуството на луѓето (Greenberg, 2013).

Гешталт терапевтот се занимава со квалитетот на свеста, вниманието и интегритетот на искуството, феномени кои бараат квалитативен метод и метод ориентиран на истражување на процесот. Задачата на феноменологијата е проучување на работите како што се појавуваат преку нашата свесност и преку природата на свесноста себе за себе. Квалитативното истражување ги анализира податоците индуктивно, со избегнување на линеарна дедукција, ги вреднува слободните објективни набљудувања и мерливи факти на еден позитивистички поглед на светот (Morrow & Brown, 1994). Целта на квалитативно истражување е да се соберат описи за живот на испитаникот земајќи ги во предвид значењата на опишаните феномени (Kvale, 1997). Процесот на истражување врз основа на набљудување на она што луѓето всушност прават во терапијата е да се обезбеди емпириска поддршка за терапевтската пракса односно објаснување, тестирање, и ревидирање на теоретските премиси и аспекти на посебни третмани, како и да им се овозможи на истражувачите да ги идентификуваат состојките кои ја прават промената. За психотераписките истражувања да станат вистински применета наука, треба ги специфицираат процесите на промена кои се произведени од ефектот на терапијата (Greenberg, 2013). Гринберг и Малколм (Greenberg & Malcolm, 2002) покажаа дека оние кои се на терапија и кои се целосно вклучени во овие процеси на промена имаат поголем бенефит од оние кои што не се целосно вклучени, и имаат поголем бенефит од оние кои ги доживеале општите ефекти на добриот сојуз. Истражувањето никогаш не е зона "ослободена од вреднување"- субјективноста е секогаш присутна. Процесот на истражување длабоко влијае на и е под влијание од истражувачите (Scott, 2008). Интер-субјективниот процес помеѓу истражувачот и учесниците во истражувањето е исто така дел од феномените на истражување. При истражувања во терапијата треба да бидеме свесни како терапевтскиот процес влијае на истражувањето и како терапевтскиот процес е под влијание на истражувањето. Гешталт терапевтот е отворен за соработка и да придонесе за истражувачката работа која е инструментална за понатамошниот развој во професионалната терапевтска и дијагностичка работа и ја прави неговата сопствена истражувачка работа достапна за терапевтската заедница во согласност со ЕАГТ - Кодекс на етика и професионална пракса. Во сопствената истражувачка работа, гешталт терапевтот ги почитува правилата кои ги почитуваат неговите колеги; и авторските права за сите професионални материјали ќе бидат земени во предвид во согласност со ЕАГТ - Кодекс на етика и професионално однесување.

12.1. Гешталт терапевтот е запознаен со:

- потребите на истражувањата во психотерапијата за подобрување на праксата и развој/ подобрување на третманот базиран на докази (Brownell, 2008).

- квантитативните и квалитативни парадигми, методи и техники во истражувањата во психотерапијата (Brownell, 2008), како и процесот на истражување (Greenberg 2008, 2013). Гешталт терапевтот ги признава преклопувањата и разликите помеѓу различните методологии и нивните полиња на примена.
- холистичкиот пристап и интер-релациите во контекст на полето на единката/полето на животната средина. Гешталт терапевтот води сметка за спектарот на димензии - физички, интрапсихички, интерперсонални, културни, еколошки и духовни, релевантни за холистичкиот пристап во терапијата и истражувањето (Barber, 2008).
- хеуристичките и феноменолошките пристапи во истражувањата, карактеризирани со разбирање на природата на процесот на истражување кое бара свесност за себе, селфот во релациите и на процесот "помеѓу" и води сметка за "значењето", "увидот" и "разбирањето" (Evans, 2007). Феноменолошката претрага, повикувајќи се на егзистенцијализмот и градењето на благодарност за преживеаното искуство преку дескрипција и начинот на кој поединците ги конструираат сопствените значења (Barber, 2002, 2008).
- субјективност во истражувањето (Finlay, 2009). Гешталт истражувачите се користат себе во процесот на истражување. Феноменолошките и хеуристички истражувачи особено управуваат - па дури и ја прифаќаат - нивната субјективност.
- Процесот на истражување и евалуацијата и процесот на искуствени методологии (Strumpf, 2004; Greenberg, 2013).

12.2. Гешталт терапевтот е способен за

- Разгледување со критичност на гешталт истражувачката литература и друга релевантна научно истражувачка литература.
- Ангажирање во дијалог со своите колеги од сите модалитети за наодите од истражувањата релевантни за терапевтската пракса.
- Признавање и формулирање на истражувачките прашања кои произлегуваат од гешталт терапевтската теорија и пракса.
- Ангажирање во проучувања и истражувања со цел да се обезбеди емпириска поддршка за терапевтската пракса.
- Препознавање на поедини чекори на набљудување/опис, мерење, објаснување/разбирање и предвидување на феномените; ангажирање во набљудување/опис и мерење на појавите (ако е можно) во процесот и исходот на психотерапијата.
- Користење на методологијата која овозможува истражување и опис во длабочина на субјективните и релациони искуства на клиентот и истражувачот, додека одржува рамнотежа помеѓу флексибилноста, валидноста и споредливоста на податоците.
- Спроведување на истражувања со дијалогски Јас-Ти начин. Со насочување на ко-креираните и релациони димензии на истражувањето и терапијата.
- Практицирање вештини на интервјуирање, рефлексивна интуитивна интерпретација, размислување и отвореност за опции.
- Прибирање на податоци, индуктивно размислување, фокусирање на значења и опишување на процесот.
- Користење на феноменологијата како методологија за истражување на која го поддржува личното искуство како легитимен извор за податоци на истражувањето.

- Истражување на субјективноста во истражувачките процеси, како критички одраз за тоа како терапевтот го обликува истражувањето; критичко истражување на влијанието на субјективноста на терапевтот на истражувањето и обратно.
- Спроведување на истражувања на "микроскопски" аспекти на процесот во текот на терапевтската работа да се најдат докази и моменти кои претходат на или ги придружуваат пресвртите и најважните терапевтски искуства.
- Да бидат во можност да носат со двосмисленоста во различни истражувачки наоди и не знаењето на "вистината" однапред, со користење на неизвесноста за креативно формулирање на нови истражувачки прашања.
- Преземање на холистички пристап во истражувањата, земајќи го во предвид контекстот на полето на единката/на животната средина; во рамките на истражувањето е во состојба да ги препознае и пристапи кон решавање на културните, социо-политичките, еколошките и духовните димензии на човечкото искуство.
- Интердисциплинарно размислување и негување врски со истражувачките иницијативи во поширокиот контекст на психијатријата, психологијата, филозофијата, социологијата, религијата и духовноста итн
- Почитување на личните и културни разлики, приватноста на учесниците и собраните податоците; примена на интринзичките и екстринзичките етички димензии на гешталт терапијата (види домен 10).
- Употреба на резултатите од процедурите за евалуација за да помогне во поткрепувањето на Гешталт тераписката пракса, како пракса базирана на докази. Имплементирање на наодите од истражувањата во сопствената терапевтска пракса и развивање понатаму како рефлексивен практичар.
- Поддршка на публикации и други проекти кои бараат понатамошни истражувања во рамките на професијата.

Литература

Barber P. (2002). "Gestalt. A Prime Medium for Holistic Research and Whole Person, Education". *British Gestalt Journal*, 11, 2.

Barber P. (2008). *Becoming a Practitioner Researcher: A Gestalt Approach to Holistic Inquiry*. London: Middlesex University Press.

Brownell P., ed. (2008). *Handbook for Theory, Research, and Practice in Gestalt Therapy*. Cambridge Scholars Publishing.

Evans K. (2007). "Relational Centred Research: A Work in Progress". *European Journal for Qualitative Research in Psychotherapy*, Issue 2.

Evans K. (2013). *Research and Gestalt Therapy*. In: Francesetti G., Gecele M. and Roubal J., eds., *Gestalt Therapy in Clinical Practice. From Psychopathology to the Aesthetics of Contact*. Milano: FrancoAngeli.

Finlay L. (2009). "Embracing researcher subjectivity in phenomenological research: A response to Ann Scott". *Journal for Qualitative Research in Psychotherapy*, 4.

Finlay L. and Evans K. (2009). *Relational Centred Research for Psychotherapists: exploring meanings and purpose*. Chichester, UK: Wiley-Blackwell.

Flick U. (1998). *An Introduction to Qualitative Researching*. London: Sage Publication.

Greenberg L. (2006). *Change Process Research*. In: Norcross J.C., Beutler L.E. and Levant R., eds., *Evidence-based Practices in Mental Health*. Washington, DC: American Psychological Association.

Greenberg L. (2008). *Quantitative Research*. In: Brownell P., ed. *Handbook for Theory, Research and Practice in Gestalt Therapy*. Cambridge: Cambridge Scholars Publishing, 64-89.

Greenberg L. (2013). Describing the Obvious: Comment on Research and Gestalt Therapy. In: Francesetti G., Gecele M. and Roubal J., eds., Gestalt Therapy in Clinical Practice. From Psychopathology to the Aesthetics of Contact. Milano: FrancoAngeli.

Kvale S (1983). "The qualitative research interview: A phenomenological and a hermeneutical mode of understanding". *Journal of Phenomenological Psychology*, 14, 171-196.

Morrow R.A. & Brown D.D. (1994). *Critical Theory and Methodology*. London: Sage.

Scott A. (2008). "The Effect of Doing Qualitative Research on Novice Researchers", *European Journal for Qualitative Research in Psychotherapy*, 3.

Strumpf U. (2004). "Research on Gestalt Therapy", *International Gestalt Journal*, 27/1: 95-4.

DOMAIN 10

Превенција и едукација

Вовед

Гешталт терапевтите имаат вера во концептот на саморегулација и организам-средина-поле (Perls, Hefferline & Goodman, 1994) и го поддржуваат овој процес наместо да се бават со она што не функционира. Превенцијата во гешталт термини значи да се биде ориентиран не во исходот, туку да се биде свесен за процесот на формирање гешталти и да се биде вклучен во поддршката на процесот кој се карактеризира со естетски критериуми и степенот на постоењето на естетски критериуми како, милост, хармонија, флуидност, виталност и живост (Bloom, 2003). За гешталт терапевтот превенцијата и едукацијата се процеси на поддршка на развојот на способностите за контакт со светот и имање чувство дека се дел од поголема заедница, каде што и терапевтот и клиентот-припаѓаат.

На пример, повторувањето може да се види како "фиксиран гешталт": во исто време повторувањето може да биде нефункционален модел и начин да се одржи во живот на интенционалноста за контакт која доаѓа од "незавршената работа". Кога повторувањето е фиксиран гешталт, тоа доаѓа од претходни креативни приспособувања, која се кристализирани и се појавуваат во терапевтската сеанса како прекинувања (или флексија или губење на спонтаноста, итн) на контактот (Amendt-Lyon, 2003). Во областа на психо-социјалната едукација гешталт терапевтите се чувствителни и свесни за овие прашања: гешталт терапијата има социо-политички пристап. Пол Гудман, еден од основачите на гешталт терапијата, беше длабоко инволвиран и ангажиран во педагошките, политичките и образовни содржини. (Goodman, 1990; Stoer, 1977; Schulthess, во подготовка; Melnick & Nevis, 2009).

13.1. Во полето на превенција и едукација со клиентите

13.2.1.1. Гешталт терапевтот е способен за:

- Да биде ориентиран кон процесот во работењето.
- Да биде свесен за и да ги поддржува свесноста и разбирањето на клиентот за неговите стилови на контакт.
- Активирање на продуктивно размислување, подлабок увид и креативни прилагодувања на организам- средина потребите.
- Примена на принципите на гешталт терапија на пример, концептот на динамиката на фигура/позадина.
- Поддржување на клиентот во реорганизација на полето во потрага по добра форма.
- Истражување на сетилните, моторните и афективни квалитети за контакт на клиентот.
- Ангажирање во дијалогот.
- Поддршка на клиентот да најде нови креативни автентични изрази.
- Поддршка на процесот на трансформирање на старите и познати модели во нови.
- Имање поголема слика на полето на живеење на клиентот и поддршка и развивање на нови процеси на релациони контакти во рамките на полето на клиентот.

- Активирање на способностите на клиентот да направи контакт со надворешната средина и развивање на добра форма да се биде во контакт со надворешната средина.

13.2. Во полето на превенција со другите гешталт терапевтот е способен за:

- Промовирање на свесноста на перспективата на полето и на реципрочните влијанија меѓу поединците и заедницата.
- Промовирање на концептот на креативни приспособувања и разбирање на дисфункционалните модели како креативна адаптација на негативните услови за живот.
- Промовирање на свесноста за социјалното поле каде тој и неговиот клиент живеат.

13.3. Во полето на психо-социјална едукација гешталт терапевтот е:

- Свесен дека психотерапијата секогаш има превентивни и образовни аспекти и дека психотерапевтската средбата се одвива во општествената, културната и политичката средина во која и двајцата- терапевтот и клиентот - се вклучени.
- Креирање и поддршка на создавање на услови кои се поддржувачки на развојот и растот на личноста и на заедницата.
- Поддршка при трансформацијата на фиксирани гешталти во живи ко-создадени релации.
- Поддршка на релационата-дијалозна врска, дека го цени искуството во овде и сега, меѓу поединците, како и помеѓу групите како на пример, училишта и др
- Промовирање на разбирање на новите релациони модели во современото општество.
- Ангажирање во социо- и здравствено-политички теми со употреба на гешталт концептите.
- Ангажирање во деконструкција на фиксирани гешталти на лично ниво, како и на социо-политичко ниво.

Литература

Amendt-Lyon N. (2003). Toward a Gestalt Therapeutic Concept for Promoting Creative Process. In: Spagnuolo-Lobb M. & Amendt-Lyon N., eds. Creative license. The art of Gestalt Therapy. Wien: Springer.

Bloom D. (2003). "Tiger! Tiger! Burning Bright"- Aesthetic Values as Clinical values in Gestalt Therapy. In: Spagnuolo-Lobb M. & Amendt-Lyon N., eds. Creative license. The art of Gestalt Therapy. Wien: Springer.

Goodman P. (1990). Comunitas: Means of Livelihood and Ways of Life. Rev. 3rd edition, New York: Columbia University Press.

Melnick J. & Nevis E., eds. (2009). Mending the world. Social Healing Interventions by Gestalt Practitioners Worldwide. Wellfleet, MA: Gestalt International Study Centre. Perls F., Hefferline R.F. & Goodman P. (1994). Gestalt Therapy. Excitement and Growth in the Human Personality. Gouldsboro, ME: The Gestalt Journal Press.

Schulthess P. (in preparation). Political and social roots of Gestalt Therapy. Psychotherapy as political act.

Stoer T. (1977). Nature heals. New York: Free Life Editions.